ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 199 (8. 397) ◆ 1993 йил 8 ноябрь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

5 ноябрь куни республика Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлди. Уни Бош вазир А. Муталов очди.

Мажлисда республикада иқтисодий ислоҳотнинг бориши ва халқ хўжалиги тармоқларининг тўққиз ойлик иш якунлари, давлат бошқарув идораларига сарфланадиган бюджет маблағларини қисқартириш, корхоналар ва ташкилотларнинг зарар кўриб ишлашни бартараф этиш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлар муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Республикаси молия вазири Э. Бобоқибоев, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги давлат солиқ бош бошқармаси бошлиғи Ш. Гатауллин, Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов, Сурхондарё вилояти ҳокими Ж. Норалиев, Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзовнинг ана шу масалалар юзасидан ҳисоботлари тингланди.

Мажлисда республика Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Президент, жумладан, республикада иқтисодий барқарорлик сақланаётгани, маҳсулот ишлаб чиқариш миқдорининг пасайиши тўхтатилганини таъкидлаб, халқ хўжалигининг асосий бўғини бўлмиш қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни янада кенгайтириш, айниқса корхона ва хўжаликларнинг зарар кўриб ишлашига барҳам бериш, солиқ тизими фаолиятини такомиллаштириш, ташаббускорликни қўллаб-қувватлаш ҳамда вазирлик, вилоят ва туман раҳбарларининг бу борадаги вазифалари хусусида гапирди. Шунингдек, миллий валютага ўтиш масаласига батафсил тўхталди.

Мажлисда республика Олий Кенгаши раиси Ш. Йўлдошев қатнашди.

(ЎзА).

Ислом КАРИМОВ— ЮНЕСКО мукофотига номзод

Орол ва Оролбўйини муҳофаза қилиш бўйича жамоатчилик комитети жаҳон ҳамжамияти эътиборини жуда катта экологик ҳалокатга қаратишда Ўзбекистон Президентининг шахсий ҳиссаси учун ЮНЕСКОнинг экология соҳасидаги халқаро йиллик мукофотига Ислом Каримов номзодини кўрсатди.

(«Правда»нинг 5 ноябрь сонидан).

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашида Тошкент шаҳар ва вилоят партия фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда шаҳардаги туман партия кенгашлари, йирик бошланғич партия ташкилотлари котиблари, кўпгина маҳалла қўмиталари фаоллари, бир қанча олий ўқув юртлари ректорлари, вилоятдаги шаҳар ва туман партия кенгашлари биринчи котиблари қатнашдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши котиби, Тошкент ҳуқуқшунослик институти ректори, ҳуқуқшунослик фанлари доктори Акмал Саидов Ўзбекистон Республикаси ва Франция Республикасининг ўзаро алоқалари, икки давлат ўртасида ўрнатилаётган муносабатларнинг бугуни ва истиқболлари ҳақида маъруза қилди. У 27—30 октябрь кунлари Францияда давлат ташрифи билан бўлган Ўзбекистон давлат делегациясининг аъзоси сифатида мамлакатларимиз ўртасида ижтимоий-иқтисодий, маданий, савдо-сотиқ соҳаларида тузилган шартнома ва битимлар тўғрисида, умуман, Ўзбекистон делегациясининг катта ҳурмат-эътибор билан, иззат-икром кўрсатиб кутиб олинган ҳақида ўз қизиқарли фикр-мулоҳаза ва таассуротларини сўзлаб берди.

ҲИСОБ РАҚАМИ ОЧИЛДИ

Президентимиз И. А. Каримовнинг шу йил 25 августдаги Фармони билан газета ва журналлар фаолиятини такомиллаштириш, уларнинг нормал фаолият кўрсатиши учун зарур шарт-шароит яратиш, босмадан чиқариш ва тарқатиш билан боғлиқ молиявий, моддий-техникавий масалаларни ҳал этишда амалий ёрдам бериш ниятида, Ўзбекистон матбуотини қўллаб-қувватлаш мақсадида махсус жамғарма ташкил этилди.

Жамғармани ташкил этишда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, Республика газета ва журналлари бош муҳаррирларининг Кенгаши, Халқ таълими вазирлиги, «Истеъдод» жамғармаси, Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа ташкилот, муассаса ҳамда йирик корхоналар ташаббус кўрсатдилар. Ҳозирда жамғарманинг 60га яқин таъсисчилари бор.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида Ўзбекистон матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарма рўйхатга олинди. Ва унга 153-рақамли гувоҳнома берилди. Тўла хўжалик ҳисобида иш юритадиган жамғарма юридик шахс ҳуқуқига, мустақил балансига ва банкда ҳисоб рақамига эга.

Ўзбекистон Республикаси Саноат-қурилиш банкининг Меҳнат бўлимида жамғарманинг ҳисоб рақами очилди. Жамғарма таъсисчилари, матбуотга ёрдам кўрсатишни лозим топган бошқа вазирликлар, идоралар, бирлашмалар, концернлар, корхоналар, жамоа ва давлат хўжаликлари, муассаса ва ташкилотлар, шунингдек, жумҳуриятимиз фуқаролари пул маблағи ва хайрия бадалларини қуйидаги ҳисоб рақамига ўтказишлари мумкин: Жамғарманинг ҳисоб рақами: 042700808. Код рақами: 172627315.

ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛОВЧИ ЖАМҒАРМА БОШҚАРУВИ.

ҚУЛАЙЛИКЛАР МУҲАЙЁ ЭТИЛМОҚДА

РЕСПУБЛИКАМИЗДА ун-дончиликни ривожлантириш йўлида катта ишлар олиб борилмоқда. Бунда Тошкентдаги биринчи ун-дончилик заводи меҳнат аҳлининг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Аҳолини нон ва нон маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш борасида фидокорона меҳнат қилаётган бу корхона аҳли янгича технология асосида иш олиб бормоқда. Корхона маъмурияти ва касаба уюшмаси ишчиларни моддий-маънавий томондан ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб, шу эзгу мақсад йўлида катта миқдорда маблағ сарфламоқда.

Корхона умумий ётоқхонаси сифатли таъмирланди. Уй-жойга муҳтож бўлган ишчиларни турар жойлар билан таъминлаш ҳам кўзда тутилди.

Ҳозир бир йўла иккита уй қурилмоқда. 16 квартирага эга бўлган турар жой биноси яқин орада фойдаланишга топширилади. Кейинги уй эса келгуси йили битказилади. У 57 квартирага мўлжалланди. Корхона янги миллий чойхона ва меҳмонхонага ҳам эга бўлади. Тошкент денгизи ёнида заводнинг дам олиш зонасини бунёд этишга ҳам киришилди.

Ғазалкентда корхонанинг филиали очилади. Бу ерда бир кеча-кундузда 120 тонна ун тайёрлаб берадиган тегирмон ҳам очилади.

Озод АКБАРОВ.

РЎЗҒОРБОП БУЮМЛАР

БУГУНГИ кунда аҳолининг дазмол, чангютгич каби буюмларга бўлган эҳтиёжи катта. Шу сабабли ҳам қатор саноат корхоналарида [illegible] хил маҳсулотларни ишлаб чиқаришга ихтисослашган цех ва участкалар бунёд этилмоқда. Бу борада Тошкент «Зенит» заводи муҳандис-техник ходимлари ҳам ибратли ишларга қўл уришмоқда.

Корхонада янги очилаётган кичик ва қўшма корхоналар орқали рўзғорбоп техник буюмлар тайёрлаш йўлга қўйилмоқда. Бунда заводнинг хорижий давлатлардаги фирмалар билан яқин ҳамкорлиги ҳам қўл келмоқда.

«ЎзДЭУ электроникс» қўшма корхонаси ҳам шу мақсадда ўз фаолиятини бошлади. Янги ташкил топган мазкур корхона дастлаб қатор телевизор ва видеомагнитофонлар ишлаб чиқаришни йўлга қўяди.

Келгуси йилдан бошлаб эса қўшма корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати янада ортади. Бу ерда мустаҳкам ва сифатли дазмоллар чиқариш ўзлаштирилади. Шунингдек, чанг ютгич аппаратларининг нусхалари тайёрланади.

Корхонанинг келажаги порлоқ. Буни янги ўзлаштириладиган маҳсулотлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Корхона электродвигателлар намуналарини чиқаришни ҳам режалаштириб қўйди. Бу қурилмалар кир ювиш машиналари ва радиотелефонлар учун ишлатилади. Бунинг учун корхонада махсус изланишлар олиб борилмоқда.

Азиз АҲМЕДОВ.

КОРХОНАДА ЎҚУВ МАРКАЗИ

БУ корхона ҳудудида бунёд этилган ўқув маркази қатор ўқув юртлари учун яхши совға бўлди. Чиндан ҳам Ўзбекистон электр аппаратлар ишлаб чиқариш бирлашмаси ёшлар маънавий камолоти йўлида ғамхўрлик кўрсатиб, уларнинг пухта билим олишлари учун моддий негиз яратиб берди.

Ўқув маркази биносида Тошкентдаги 49-катталар умумтаълими мактаби жойлашди. Янги ўқув корпусининг очилиши Тошкент электромеханика техникуми фаолиятини янада кенгайтириш учун ҳам қулайлиқ туғдирди.

Гап шундаки, бу ҳар икки ўқув юртига корхона яқиндан туриб оталиқ ёрдами кўрсатиб келмоқда. Тошкент электромеханика техникуми бирлашма ёрдамига таяниб, ўзининг янги филиалига эга бўлди.

Янги ўқув йилидан корхона негизида ўз фаолиятини бошлаган мазкур филиал замонавий ўқув жиҳозлари ва қурилмалар билан таъминланди.

Кадрлар ўчоғининг хориж билан алоқасини йўлга қўйиш борасида ҳам корхона тадбиркорлиқ билан иш кўрмоқда.

Бирлашма ташаббуси билан Швеция мутахассислари ўқув марказига таклиф қилинадиган бўлди.

Воҳид ВАЛИЕВ.

«Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик корхонаси ишчи-хизматчилари ёзув қоғозини тайёрлашда ва уни сифатли қилиб чиқаришда ўз маҳоратларини кўрсатишмоқда. Айниқса унинг силлиқ қилиб ишланаётганлиги кўпчиликка манзур бўлмоқда. Бундай ишлар корхонанинг оқ қоғоз цехида амалга оширилмоқда.

СУРАТДА: қоғозларни силлиқловчи Гулноз Кожалакова иш устида.

Виктор Багаев сурати.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Кеча Қорақалпоғистон Республикаси пахтакорлари давлатга «оқ олтин» топшириш режасини адо этдилар. Улар республика хирмонига 315 минг тоннадан ортиқ пахта етказиб бердилар. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов қорақалпоғистонлик заршуносларни меҳнатда эришган ана шу зафари билан қутлаб, табрикнома йўллади.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Францияга ташрифидан сўнг икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик уфқлари янада кенгаймоқда. Франциянинг саноати ривожланган Бордо шаҳри билан Бухоро шаҳри биродарлашадиган бўлди.

● Тошкентда Америка Қўшма Штатлари билан Ўзбекистон Республикаси ўртасида савдо муносабатлари тўғрисидаги битимни имзолаш маросими бўлди.

● 1993 йилнинг ўтган тўққиз ойи мобайнида Ўзбекистоннинг 126 корхонаси экспорт учун 82 миллиард сўмликдан зиёд ҳажмда 53 турдаги маҳсулотни жўнатди.

● Асакадаги автобус-таксомотор саройида тўқув цехи ишлай бошлади.

● Тошкентда тери-таносил хасталиги шифокорларининг республика илмий-амалий анжумани очилди. Унинг ишида Россия, Марказий Осиё давлатларидан келган мутахассислар иштирок этишмоқда.

● Андижон ёғ-мой комбинатида ёғ кислоталарини тозалаш чиқитидан икки хил олеин кислотаси олина бошлади. У автомобиль шиналарини тайёрлашда ишлатилади. Бундан ташқари, «Анди—1» ва «Анди—2» дея номланган суюқ совун ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги элчихонасида Ўзбекистон билан Гана Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилишига бағишланган расмий маросим бўлиб ўтди.

● Россияда президентлик сайловларини барвақт ўтказиш имкониятлари ҳақидаги баҳслар авжига чиқиб кетди. Борис Ельцин бундай сайловларнинг келгуси йил июнь ойида ўтказилишига қаршилик билдирди. У ўз вазифаларини белгиланган муддат охиригача, яъни 1996 йилгача бажариш режасида. Президентнинг бу баёноти сиёсий доираларда турли баҳс ва тортишувларга сабаб бўлди.

● Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев пул тизимини барқарорлаштиришнинг кечиктириб бўлмайдиган чоралари тўғрисидаги фармонга имзо чекди.

● Бундан бир ой муқаддам Озарбайжон Президенти этиб сайланган Ҳайдар Алиев республика парламенти раислиги вазифасини ўз зиммасидан соқит қилди. Расул Гулиев ана шу лавозимга сайланди.

● Россия Беларусга қамоқда сақланаётган 5 минг кишини қайтаришга қарор қилди.

● «Советская Россия» газетасининг бош муҳаррири Валентин Чикин бордию Давлат думасига сайланадиган бўлса, ўз лавозимидан кетишини айтди.

● «Ҳозирги вақтда Кишинёвда сифилис тарқалаётганлиги қайд этилди», — деди шаҳар тери хасталиклари диспансери бош шифокори Василе Морков. Статистик маълумотларга қараганда шу йил пойтахтда бу хасталик юқтирилган 1400 ҳолат аниқланган. Бу ўтган йилга нисбатан 700 та кўп демакдир.

● Оренбург яқинида МИ-8 ҳарбий вертолёти ҳалокатга учради. У Троицк—Чебенки йўналиши бўйлаб учаётган эди. Уч кишидан иборат экипаж аъзолари ҳалок бўлди. Ҳалокат сабаблари ўрганилмоқда.

● Минск яқинида икки тонна оғирликдаги Ленин ҳайкали ўғирлаб кетилди. Уни қидириб топишда ёрдам берганлик учун 1 миллион сўм ҳажмдаги мукофот белгиланди.

ХОРИЖДА

● Қарийб 3600 америкалик денгиз пиёда қўшинлари ва денгизчилари АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларининг кемаларида Сомалининг сувдаги ҳудудини тарк этдилар. Бу ҳақда Могадишодан АП ахборот маҳкамаси хабар қилди.

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик кенгаши БМТ айрим ҳарбий бўлинмаларининг Камбоджада 1993 йилнинг 30 ноябрга қадар бўлиши муддатларини сурди.

● Какао ишлаб чиқарадиган мамлакатларнинг халқаро уюшмаси беш йил мобайнида ана шу маҳсулотни ишлаб чиқаришни 370 тоннага камайтириш тўғрисида қарор қабул қилди.

● Бу йил Хитой 12 миллион тонна пиво ишлаб чиқаради ва жаҳонда АҚШдан кейин ана шу ичимликни ишлаб чиқариш бўйича иккинчи ўринга чиқиши мумкин.

● Браззавиль пойтахтида қуролланган мухолифчилар билан ҳукумат қўшинлари ўртасида шиддатли тўқнашувлар ҳеч тўхтамаяпти. Энг сўнгги хабарларга қараганда ҳозирнинг ўзидаёқ 26 киши ҳалок бўлган.

* Обуна—94

«ОҚШОМ»ГА ҲАМНАФАСМИЗ

⊙ Мавжуд нашр этилаётган газета ва журналларга обуна бошланганига бир ойдан ошди. Ўтган вақт ичидаги кўрсаткич натижаси эса қувонарли эмас. Аммо шаҳримиздаги бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарлари, туман ҳокимликлари обунани яхши ташкил этиш борасида ўз имкониятларини аямаётирлар. Бундан Ҳамза тумани ҳам мустасно эмас. Обуна қандай бораётганлиги ҳақида туман ҳокимининг ўринбосари Шомуҳит Худойбердиев шундай изоҳ берди:

— Туманимизда 200 дан зиёд корхона ва ташкилот, 43 та маҳалла, ўқув ва тиббиёт муассасалари мавжуд. Шунинг учун ҳар бир ишда илғор бўлган ҳамзаликлар обуна мавсумини ҳам уюшқоқлик билан ўтказишмоқда. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида ҳар бир соҳада бир-биримизга ҳамкор бўлмасак, унда иқтисодий ислоҳотни кўнгилдагидек амалга ошира олмаймиз. Бу соҳада «Тошкент оқшоми» газетаси барчамизга ҳамкор эканлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

— Шомуҳит Шоқосимович, айни вақтда, обунанинг бориши қандай ташкил этилган?

— Туманимиздаги 14 та алоқа бўлимида каталоглар, обунани қайд этиш варақалари бор. Шунингдек обунага жалб этувчи чақириқ афишалари ҳам мавжуд. Бошқаларда бўлгани сингари биз ҳам пул ўтказиш ва нақд пулга обунани йўлга қўйдик. Айни вақтда туман маданият бўлимига қарашли бўлган маданият уйлари, марказлар пул ўтказиш йўли билан обуна бўлишди. Улар «Замондош», «Тенгдош», Ҳамза маданият уйларидир. 10 дан зиёд маҳалла, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ташкилоти ўз жамғармалари ҳисобидан обуна бўлишди. 2-дон маҳсулотлари комбинати эса корхона маблағи ҳисобидан 100 кишини обуна қилиш ташаббуси билан чиқди. Уларнинг ташаббусини тумандаги бошқа корхона ва ташкилотлар ҳам қўллаб-қувватлашмоқда. Шунинг учун туманимиз бўйича бу йил «Тошкент оқшоми» газетасининг 1000 нусхадан зиёдига обуна бўламиз. Чунки «Оқшом» биз билан доимо ҳамнафасдир.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

ҚАДРЛИ МУХЛИСЛАР!

ШУ кунларда республикамизнинг барча алоқа бўлимларида газета ва журналларга 1994 йил учун обуна мавсуми давом этаётганлигидан хабарингиз бор. Бозор иқтисодиёти шароитларида бу жараённинг оғир кечаётганлиги ҳам сир эмас. Лекин барибир маънавиятга ташна бўлган халқимиз орасида ўз севган нашрларини вақтида олиб ўқишни ўз ҳаёт тарзига айлантирган кишилар ҳам жуда кўпчиликни ташкил этади. Шундайлар орасида «Тошкент оқшоми» газетасининг муштарийлари борлиги албатта қувонарлидир. Газетамизга меҳр қўйган муштарийларимиз шу кунларда унга келгуси йил учун обунани расмийлаштирмоқдалар. Бу билан улар газетага бўлган ўз садоқатларини кўрсатмоқдалар.

Келгуси йилда ҳам «Тошкент оқшоми» газетаси ҳафтасига беш марта чоп этилади. Бу мустақил республикамиз пойтахтида бўлаётган барча янгиликлардан, Ҳамдўстлик давлатларида ва хорижий элларда юз бераётган воқеа ва ҳодисалардан ўз вақтида хабардор бўлиш деган гапдир. Шундай экан, ҳали обунага улгурмаган ҳамшаҳарларимизга маслаҳатимиз шу: вақтни ғанимат билиб ўз севган нашрингиз «Тошкент оқшоми»га ўз вақтида ёзилишни унутманг. Унга нафақат Тошкент шаҳрида, балки республикамизнинг барча бурчакларидаги алоқа бўлимларида ҳеч чеклашларсиз обуна бўлишингиз мумкин. Обуна баҳоси эса қуйидагича:

- ⊙ БИР ОЙГА — 1885 СЎМ
- ⊙ УЧ ОЙГА — 5655 СЎМ
- ⊙ ОЛТИ ОЙГА — 11.310 СЎМ
- ⊙ БИР ЙИЛГА — 22.620 СЎМ.

«Тошкент оқшоми»нинг индекси 64690.

• *«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси—муҳокамада*

ДАСТУР ВА ҒОЯ УЧУН

«ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси бўйича оммавий ахборот воситалари орқали ҳар бир касб эгалари ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирмоқдалар. Албатта, ҳар бир киши ўзининг дунёқараши доирасида фикр қилади ва шу асосда у ёки бу масалага нисбатан муносабатини белгилайди. Демак, ҳар бир нарсага билдирилган муносабат ёки баҳо маълум бир мезонларга асосланган бўлади. Шу нуқтаи назардан олиб қаралганда Қонун лойиҳасига нисбатан билдирилаётган турли фикрлар моҳиятини фикрлар асосида ётган мезонлардан, мақсаддан изламоқ керак. Агар мезон демократик давлатни барпо этиш, фуқаролик жамияти сари бориш бўлса, у ҳолда лойиҳани ижобий йўналишдаги ҳужжат, деб баҳолаш мумкин. Зеро ҳар бир Қонунга нисбатан бўлган муносабат унинг моҳиятида ётган фалсафадан келтирилиб чиқарилиши лозим. Хўш, шундай экан умумхалқ муҳокамасига қўйилган ушбу лойиҳанинг фалсафаси мезонлари нимадан иборат?

Биринчидан, лойиҳада ворислик, тарихийлик, мантиқийлик илмий тамойилларига амал қилинган. Мисол тариқасида 2—3-моддаларни келтириш мумкин. Ушбу Қонун лойиҳаларида эски Қонундаги барча ижобий нарсалар сақлаб қолинган.

Иккинчидан, Қонун лойиҳасида Қонун монизмига устуворлик берилган. Мисол тариқасида 22, 23, 25-моддаларни олиш мумкин, чунки битта қонундан ҳар хил хулоса келтириб чиқариш мумкин эмас. Қонун бир хулосалик, бир ҳукмлик бўлиши зарур. Акс ҳолда, у Қонун эмас, тушунчага айланиб қолади. Тушунчалар плюрализми бўлиши мумкин, лекин қонунлар плюрализми бўлмайди, бу нарса Қонун табиатига мутлақо зиддир.

Учинчидан, лойиҳада «Қонун ҳукмронлиги» тамойили ўз аксини топган. Демократик давлат энг аввало Қонун ҳукмронлиги асосига қурилган давлатдир. Буни Лойиҳанинг барча моддаларида кузатиш мумкин.

Тўртинчидан, Қонун лойиҳаси бир бутун система тарзида яратилган. Бу системанинг барча таркибий қисмлари ўртасида бир-бирини тўлдирувчи мантиқий боғланишлар мавжуд. Қонун система қилиб олинмас экан, ундаги моддалар ўртасидаги зиддиятга барҳам бериб бўлмайди. Бунга тажрибадан кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, собиқ Иттифоқ Конституциясидаги зиддиятлар. Қонун зиддиятсиз бўлиши шарт.

Ва ниҳоят, Қонун лойиҳасида асосий мезонлар сифатида Инсон ҳуқуқлари, умуминсоний миллий қадриятларнинг олинганлиги унинг қимматини оширади.

Албатта, ушбу лойиҳага қўшимча ва ўзгартиришлар киритилиши мумкин. Масалан, 22-моддага «Ҳар бир сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга бўлган фуқаро ўзининг номзодини мустақил тарзда Олий Мажлис депутатлигига кўрсатиш ҳуқуқига эгадир» деб қўшимча қўшиш ўринли.

Энг муҳими, ушбу лойиҳа профессионал парламентни сайлашга йўл очади. Чунки номзодлар ўртасидаги кураш эндиликда ҳокимият учун эмас, балки ижтимоий фикр учун курашга айланади. Сайловчилар эса шахс ёки сиёсий партиялар учун эмас, аксинча дастур ва ғоя учун овоз берадилар. Бу эса парламентни профессионаллашишига олиб келадиган жараёндир.

Шавкат МАМАДАЛИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг И. Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий котиби, фалсафа фанлари номзоди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги концернида ишлаётган ҳар бир ишчи-хизматчи ўз масъулиятини ва вазифасини янада мукаммал бажаришга эътиборни қаратмоқдалар. Шундай ишчилардан бири А. Колмаковдир. Ўз касбининг устаси бўлган бу ишчи топширилган топшириқни аниқлаб беришда бошқаларга ҳамиша ўрнак бўлади. Яхши меҳнат қилиш билан бирга ишчилик касбига меҳр қўйганларга ўз касби сирларини ҳам ўргатиб боришдан ҳеч тортинмайди. Шунинг учун ҳам уни касбдошлари доимо ҳурмат билан эъзозлашади.

СУРАТДА: А. Колмаков яна бир яратилаётган янги деталнинг ўлчамини аниқламоқда.

* *ХДП: одамлар орасида*

ҲАЁТИМИЗ ЙЎЛЧИ ЮЛДУЗИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси давлат мустақиллигининг бир йиллигини нишонлаш арафасида юртбошимиз — Ўзбекистон Халқ демократик партияси раиси Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисоласи босмадан чиққан эди. Ўша 1992 йил сентябрь ойидаёқ Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг Марказий Кенгаши ҳамда унинг сиёсий ижроия бюроси мазкур китобда ва Президентимизнинг бундан кейинги рисолаларида баён этилажак дастурий қоидаларни партия аъзоларига ва кенг оммага мунтазам ҳамда чуқур тушунтириш юзасидан амалий иш олиб боришга, рисолаларни меҳнаткашлар орасида тарғиб этишга Марказий Кенгаш аъзоларини, фаолларни масъул этиб белгилади.

Ўшандан кейинги ўтган бир йилдан ортиқ вақт ичида юртбошимизнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», «Буюк мақсад йўлидан оғишмайлик», «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» каби рисолалари нашрдан чиқди. Партия Марказий Кенгаши сиёсий ижроия бюроси қарорини бажариш ва бу муҳим сиёсий вазифани уддалаш борасида жойлардаги партия ташкилотлари, фаоллар Марказий Кенгаши аъзолари раҳбарлигида муайян юмушларни амалга оширдилар ҳамда оширмоқдалар. Ўзбекистон ХДПсининг биргина Чилонзор туман кенгаши ва унинг ижроия бюроси Марказий Кенгаш Сиёсий ижроия бюроси қарорини оғишмай амалга ошириш мақсадида юртбошимиз рисолаларида баён этилган фикрларни халққа етказиш ва тушунтириш ниятида мазкур ишга тажрибали партия ходимлари, олимлар, ёзувчилар, журналистлар, турли мутахассислар, раҳбарлар ва фахрийларни ажратди. Улар корхона ва ташкилотларда, маҳаллаларда, жамоат жойларида бўлиб, аҳолига республика раҳбариятининг мустақил давлатимиз, халқимиз манфаатлари йўлида олиб бораётган кўп қиррали фаолияти ҳақида гапириб бермоқдалар. Шу билан биргаликда республикамиз мустақиллигини тобора мустаҳкамлаш, уни ҳозирги қийинчиликлардан олиб чиқиш ва равнақ топтириш учун ҳар бир меҳнаткашнинг олдида турган аниқ вазифаларни бажариш масъулияти юксак эканлигини алоҳида уқтирмоқдалар.

— Президентимиз, партиямиз Раиси рисолалари юзага келишининг ўзиёқ биз учун рамзий маънога эга, — деди Дўмбрободда ўтказилган учрашувда 3-ўрам партия ташкилотининг котиби Ёқубжон Содиқов,— Негаки, бу китоблар таъбир жоиз бўлса, Президентимизнинг фуқаролар билан ошкора мулоқотидир.

— Ҳақиқатан ҳам юртбошимиз ўз китобларида Ўзбекистон халқига мамлакатимизни янгилаш ва тараққий эттириш йўллари тўғрисидаги фикр-мулоҳазаларни баён этганлар, — дейишди учрашувда иштирок этган маҳалла фаоллари унинг фикрини маъқуллаб. — Халқ давлат ҳокимиятининг манбаи, унинг энг биринчи ва асосий кафолати эканлиги, одамлар давлат учун эмас, давлат одамлар учунлиги, инсон ва фуқаронинг, халқнинг манфаатлари устуворлиги бу китобларнинг асосий ғоясидир. Шу боисдан ҳам юртбошимиз рисолалари халқимиз томонидан севиб, ардоқланиб ўқилмоқда ва муҳокама қилинмоқда.

Президент ва партиямиз раиси Ислом Каримовнинг рисолалари бир-бирининг рамзий давомидир. Чунки, ҳар бир янги рисола эскисини тўлдириб, ундаги фикрларни бойитиб боради. Кишиларни ижтимоий ҳимоялаш ғоясини илгари суради, уни асослайди. Иқтисоднинг ҳозирги кунда сиёсатдан устуворлигини бой талқинлар билан ифодалайди. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Халқ демократик партияси ташкилотлари ушбу рисолаларни партия дастурини тўлдирувчи ва ривожлантирувчи манба сифатида қабул қилиб, ҳар бир китобни чуқур ўрганиш, тарғиб этишни давом эттирмоқдалар. Ҳар бир рисола юзасидан ҳар ойда бир марта ягона сиёсий мулоқот кунлари ўтказмоқдалар.

Туман партия кенгаши жойларда юртбошимиз рисолалари юзасидан учрашувлар ўтказиш билан қаноатланиб қолмаяпти. Маҳаллий партия ташкилотлари йиғилишларида мазкур рисолалар атрофлича ўрганилиб, муҳокама этилмоқда. Бу асарлар юзасидан туман партия кенгашида мактаб директорлари, маҳаллалар комитетларининг раислари иштирокида ўтказилган «Давра суҳбат»лари фикримизнинг исботидир.

«Олмазор» маҳалласида ўтказилган ягона сиёсий мулоқотда Ўзбекистон ХДПси туман кенгашининг иккинчи котиби Шуҳрат Аҳмедов Президентимизнинг кейинги рисолалари хусусида гапирганида тўплланганлар уни бутун вужуди билан тингладилар. Ш. Аҳмедов мустақилликка эришган ҳур республикамиз собиқ Иттифоқ ҳудудидаги давлатлар орасида тинчлик-осойишталик тарафдорлиги, сиёсий-иқтисодий жиҳатдан энг барқарори бўлиб турганлиги, бунинг асосий сабабчиларидан бири давлатимиз Президенти, партиямиз Раиси Ислом Каримовнинг изчил иқтисодий, ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги одилона саъй-ҳаракатида, бу борада оқилона иш олиб бораётганлигида эканлигини алоҳида таъкидлади.

Дарҳақиқат, маҳалла бошланғич ва цех партия ташкилотларида ўтказилаётган йиғилишларда рисолаларда таъкидланганидек, республикамиз мустақилликка эришганидан буён ўтган икки йилдан кўпроқ вақтда қўлга киритилган оламшумул ютуқлардан асло кўз юммаслигимиз кераклиги билдирилмоқда. Биргина «Олмазор» маҳалласи партия ташкилоти йиғилишида сўзга чиққанлар ўзини ХДП аъзоси, ватанпарвар деб ҳис қилган ҳар бир шахс мамлакатни мўътадил бошқариш учун қилинаётган эзгу саъй-ҳаракатларга бутун вужуди билан хайрихоҳ бўлиши, ҳозирги пайтда республикада тарғиб-интизомни кучайтириш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтишни жадаллаштириш, меъёрланган таъминотни такомиллаштириш, ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш ишига баҳоли қудрат ўз ҳиссасини қўшмоғи зарурлигини баён этишди. Бу борада партия ташкилоти ва унга уюшган ХДП аъзолари фаоллик кўрсатажагини билдиришди.

Президентимиз рисолалари тарғиботига бағишланган йиғилишнинг таъсирчанлиги шундан ҳам аёнки, мажлис бўлиб ўтганининг эртасигаёқ маҳалла комитетининг раиси Қаюм Умаров, маҳалла комитети раисининг муовини Уйғун Шорихсиев, маҳалла хотин-қизлар кенгашининг раисаси Машкура Зоҳидова, маҳалла комитети котиби Собир Яҳёевлар ХДП сафига кириш ҳақидаги ариза билан 1-ўрам партия ташкилотига мурожаат этдилар.

Бундай кўтаринкилик айниқса цех партия ташкилотларида қувонарли тарзда такрорланди. Юртбошимизнинг кейинги рисоласи муҳокамаси юзасидан ўтказилган Тошкент яхна ичимликлари корхонаси цех партия ташкилоти йиғилишида 10 киши ХДП сафига кириш тўғрисида ариза берди. Уларнинг 5 нафари хотин-қизлардир. Николай Раевский котиблик қилаётган «Плодовошч» тажриба ишлаб чиқариш бош лойиҳа конструкторлик технологияси бюроси цех партия ташкилоти йиғинида эса бирданига 11 киши ХДПга кириш тўғрисидаги ариза билан бошланғич ҳуқуқидаги цех партия ташкилотига мурожаат этди. Бундай мисолларни кўплаб келтиришимиз мумкин.

Янги рўзғорни моддий ва маънавий жиҳатдан таъминлаш, барқарор турмуш тарзини яратиш қанчалар мураккаб эканлигини ўзбек халқи жуда яхши билади ҳамда тушунади. Республикамиз ҳам, Ўзбекистон ХДПси ҳам мустақиллик сари қадам ташлашда ҳали жуда ёш ва янги — энди икки ёшдан ошди. Бу йўлда оғир муаммолар, қийинчиликлар бор. Икки йилда уларнинг айримлари бартараф этилди. Президентимизнинг кейинги рисоласи — «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли»ни ўқиган ҳар бир фуқаро ўзида Ватан камоли, юрт шаъни, унинг иқтисодий-сиёсий қудрати учун қайғуриш, ҳалол меҳнат қилиш фаолиятларини шакллантирмоғи зарурлигига тўла ишонч ҳосил қилади, ўзгаларни ҳам шунга даъват этишга интилади.

Президентимизнинг халқ депутатлари Сирдарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқи рисолалардаги фикрларни янада бойитди. Шунинг учун ҳам партия ташкилотлари рисолалар сингари мазкур нутқни ҳам синчиклаб ўрганмоқдалар.

Мазкур нутқ ҳамда рисолаларни ўқиган киши ундаги фикрлар Ўзбекистоннинг чинакам тараққиёт дастурига молик эканлигига амин бўлади. Рисолалар ва ундаги доно фикрлар ҳақиқатан ҳам ҳаётимиз дастуриламалидир. Шу туфайли ХДП аъзолари ўртасида ва партия ташкилотларида мустақил давлатимиз биринчи Президенти, партиямиз Раиси Ислом Каримовнинг нутқи ва рисолаларини ўқиш-ўрганиш ҳамда муҳокама этиш қизғин давом этмоқда. Бу дастурий китобларни ўқиган, ўрганган сари унинг янгидан-янги қирралари кашф этилмоқда. Кишиларда келажакка ишонч, мустақиллик пойдеворини мустаҳкамлашда янги куч-ғайрат пайдо бўлмоқда.

Муболағасиз айтишимиз мумкинки, рисолалар мустақиллигимиз йўлини ёритгувчи йўлчи юлдуз, бозор муносабатлари мафкурасининг мезони, ҳаётимизнинг дастуриламалидир.

Худойназар ҒОИИБОВ.
Ўзбекистон ХДПсининг Чилонзор туманидаги биринчи ўрам партия ташкилоти котиби.

* *Ўзбекистон ва жаҳон*

ХАЙРИХОҲЛИК РУҲИ

КЎП йиллар мобайнида ўзбек хотин-қизлари Шарқнинг озод аёли сифатида тараннум этилди. Дарҳақиқат, осойишталик ва қувонч тимсоли бўлган аёл давлатимизнинг асосий таянчи ҳисобланади. Республикамизда бозор муносабатларига ўтиш даврининг мураккаб синовларини улар ҳаммадан кўпроқ ҳис этмоқдалар. Бугунги мураккаб шароитларда Ўзбекистон мустақиллигининг пойдевори яратилаяпти. Шу нарсани чуқур ҳис этамизки, биз бугун янги жамият қуриш йўлидан бормоқдамиз. Бу жамият шу ерда яшовчи барча фуқароларга фаровон ва муносиб турмуш шароитини яратади.

Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси доирасида хотин-қизлар секцияси ишлаб турибди.

У чет эллардаги хотин-қизларнинг турли жамоат ташкилотлари ва бирлашмалари билан алоқалар боғламоқда, делегациялар алмашмоқда, халқаро учрашувлар ўтказмоқда. Турли муаммолар ва масалаларга бағишланган симпозиум ва семинарлар ташкил этишаяпти. Хотин-қизлар ҳаракатига тааллуқли бошқа соҳаларда самарали иш олиб боришяпти.

— Ўзбекистон хотин-қизлари республика ҳаётининг барча соҳаларида фаол қатнашяпти, — деб таъкидлади Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги вакили вазифасини бажарувчи Лорен Раффинг хоним яқинда республика турли жамоат вакиллари ва фаоллари билан бўлиб ўтган учрашувда. Унда шунингдек Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг хотин-қизлар масаласи бўйича эксперти, фалсафа фанлари доктори Иван Коркоран Нантес хоним иштирок этди.

Шу нарсани таъкидлаш керакки, дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида Л. Раффинг хоним йиғилганларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг шу йил март ойида иш бошлаган республикадаги ваколатхонасининг кўп қиррали фаолияти билан таништирди. Булар — Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсатини иқтисодий йўналиш тараққиётига мувофиқлаштириш инсонпарварлик, маориф, соғлиқни сақлаш ва бошқа соҳаларга тегишли масалаларни ҳал этишда ёрдам кўрсатиш; республикада атроф-муҳитни ҳимоя қилиш ва маданий меросни тиклаш, туризм саноатини тараққий эттириш кабилардир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ваколатхонаси турли хил узоқ муддатли дастурларни амалга оширишга яқиндан ёрдам беряпти. ТОКТЕН, ЮНИСТАР, ЮНВИ каби узоқ муддатга мўлжалланган дастурларни бажаришда турли соҳадаги билимлар ва энг замонавий технологияларни жорий этиш бўйича мутахассислар ва экспертларни алмашиш масалалари ана шулар жумласидандир. БМТнинг ЕСКАТО ташкилоти вакили Ивон Коркоран Нантес хоним Марказий Осиё ва Тинч океани минтақасидаги хотин-қизлар ҳаракати масалалари билан шуғулланмоқда. У бир неча ой мобайнида Ўзбекистон Республикаси, Қозоғистон ва Қирғизистонда болалар, қариялар, хотин-қизларнинг аҳволини ўрганди ва маълумотнома ёзди. Унда улар ҳаётининг турли томонларига, шунингдек, экология ва атроф-муҳит муҳофазаси масалалари, айниқса Орол денгизи минтақасидаги ачинарли аҳволга доир муаммоли масалалар ҳам қамраб олинган.

Йиғилишда Нантес хоним бу ташкилот шуғулланадиган ишларни ўзида ифодаловчи бюллетень билан ҳам таништирди. ЕСКАТО ташкилоти доирасида банк ташкил этиш, анкеталарни тўлдириш учун жаҳондаги машҳур аёллар ҳақидаги маълумотлар зарурлигини таъкидлади.

Учрашув зўр хайрихоҳлик руҳида ва қизиқарли ўтди. Кўпгина долзарб масалалар бўйича атрофлича фикр алмашилди. Оила йили деб эълон этилган 1994 йилда БМТнинг Ўзбекистон Республикасидаги ваколатхонаси ҳамда республика Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий уюшмаси билан ҳамкорликда «Оила, аёл, экология» мавзуида халқаро семинар ўтказиш ҳақида ва бошқа қатор масалалар бўйича таклифлар айтилди.

Алфия АКБАРОВА.

Исмат Йўлчиевни касбдошлари «бўёқчилар устаси» деб чақиришади. Чунки у ҳақиқатда ўз касбининг устаси. 1-уйсозлик комбинатига қарашли 3-пардозлаш бошқармасининг моҳир бўёқчиси Исмат ака мана ўн етти йилдирки шу даргоҳда меҳнат қилади. Фақат бўёқчилик эмас, зарурат туғилган вақтда ҳар қандай механизмларини ҳам ишлата олади. Механизмни бошқариш борасида 4-даражага эга бўлди. Ҳозирда улар Миробод туманидаги ёшларнинг турар жой мажмуасини сўнгги пардоздан чиқаришмоқда.

СУРАТДА: Исмат Йўлчиев навбатдаги ишга ҳозирланмоқда.

Виктор Багаев сурати.

* *Меҳнат жамоаларида*

ЕР ОСТИ ҚАСРИ ЗАХМАТКАШЛАРИ

РИВОЯТЛАРГА қараганда бир йигит ҳунар танлашга келганда кўп ўйлабди. Тақачилик қилиб отдан тепки ебди, деҳқончиликда экини унмабди, савдогарчиликни уддалай олмай молини ўғрига олдирибди. Ҳар доим уйига бошини эгиб кирар, отасининг «Ишларинг қалай, ўғлим» деб сўрашидан чўчиб оқшом бўлмай хонасига кириб кетар экан. Бу нохушликни зимдан сезиб юрган отаси бир куни фурсатдан фойдаланиб фарзандини гапга тутибди.

— Болагинам, доим нохуш кўринасан. Гоҳо ич-ичингдан қаттиқ хўрсиниб қўясан. Ўзи нима гап?

Фарзанд қайси ҳунарга қўл урмасин, иши юришмаётганлигини отасига айтибди. Шунда нуроний «Ота ҳунарини ҳам бир қилиб кўрмайсанми, ўғлим» деб маслаҳат берибди. Ўғли рози бўлиб мисгарлик қила бошлабди. Кўп ўтмай иши юришиб, бойиб кетибди...

Ғайратжон ҳам ўрта мактабни битириб ҳунар танлашни жуда кўп ўйлади. Ва ниҳоят, ота касби темирйўлчиликни танлади.

Тошкент темир йўллари муҳандислари тайёрлаш институтига ҳужжат топширди. Талабалик йиллари ортда қолгач, аскарлик бурчини намунали бажарди. Чиниққан йигит 1984 йилдан меҳнат фаолиятини «Максим Горький» бекати навбатчиси лавозимидан бошлади. Биринчи устози Абдусаттор Маҳкамов шогирдига ер ости қасрида ишлаш сирларини дил-дилидан ўргатди.

Деворлари рангли оқ ва қора мармарлар билан қопланган бу манзилгоҳда доим ҳаёт қайнайди. 72 та ишчи-хизматчилардан таркиб топган жамоа орасида ишсиз турган бирорта метрочини учратмайсиз. Улар ҳамжиҳатликда ҳар куни 438 марта метро поездини қабул қилиб оладилар ва шунчасини кузатиб қўядилар. Ҳар куни 45 минг аҳолига юксак маданий хизмат кўрсатишда бекат бошлиғи Ғайратжон Самадов етакчилигидаги турли касб эгалари бир-бирларига мададкордирлар.

Ғайратжоннинг тиришқоқ ва изланувчанлигини зимдан кузатиб юрган Тошкент метрополитени раҳбарлари унга «М. Горький» метро бекатининг бошлиғи лавозимида ишлашни таклиф қилишганда, тўғриси у бироз чўчиди. Бироқ атрофдаги ҳамкасблари бу масъулиятли вазифани уддалаб кетишига, ўзлари ҳам жиддий қийинчиликларни енгишда ёрдамлашишларини айтишди.

Кунлар кетидан ойлар ўтди. Йўловчиларнинг метро хизматига бўлган талаб ва эҳтиёжи ортди. Чирчиқ, Ғазалкент, Хумсон, Товоқсой, Яланғоч, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси атрофида истиқомат қилувчи аҳолини шаҳар билан боғлаш катта жамоанинг зиммасига юкланган. Бу ишонч баракали меҳнат билан боғланиб кетган. Поездлар ҳаракатини вақтида таъминлаш, ҳар ким ўз вазифасида ҳушёр туриши, меҳнат интизомига қатъий амал қилиш бу ерда қонунга айланган.

— Станциянгиз биринчиликни қўлдан бермай келаётган жамоа экан. Ютуқларингизнинг сабаби нимада?— сўраймиз Ғайратжон Самадовдан.

Хушчақчақ, ҳазиломуз гапларни ёқтирадиган 32 ёшли йигит ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг натижасидан мамнун бўларкан, жамоа вакиллари билан таништира бошлади.

Бозор иқтисодиётига ўтиш давридаги қийинчиликлар метрочиларни четлаб ўтмади. Кира ҳақининг 10 сўмга кўтарилиши, янги жетонларнинг пайдо бўлиши уларнинг ишини кўпайтириб юборди. Поездлар ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш ҳам энг муҳим.

Йўловчилар гавжум ҳисобланган вақтларда ҳаракат мароми 3—4 дақиқани ташкил қилади. Шу қисқа фурсат ичида электр механиклар Александр Дукс, Азим Файзуллаев, Тоҳир Мамедовлар яшил, қизил чироқларнинг ёнишини, пўлат йўлларнинг созлигини назорат қилишга улгурадилар. Операторлар Озода Асқархўжаева, Ольга Карасева, Ольга Ероженкова, поездларни кузатувчи ва қабул қилувчи Мария Соловьева, Маргарита Филченко, чилангар Абдужалил Мажидовларнинг беназир меҳнатлари хизмат кўрсатиш самарадорлигини оширишга олиб келаяпти. Фаррошлар Мастура Шамсиева, Надежда Скорининалар озодаликка қатъий риоя қилишаяпти. Ҳаммаёқ топ-тоза, саранжом-саришта, ярқирашидан баҳри-дилингиз очилади.

Йўловчиларга гавжум бу бекатда турли тасодифлар ҳам содир бўлиб туради. Ленинободлик Ҳамид ота невараси Исматни шу манзилгоҳда йўқотиб қўйди. Қария юкини кўтариб вагонга чиқдию, эшиклар зичланиб ёпилди. «Собир Раҳимов» бекатига бориб неварасини роса кутди. Юраги ҳаприқиб келган йўлига қайтди, Исматни топмади. Ҳамид отанинг кўзи тиниб мадори қурий бошлади. Ҳушёрликни унутмаган Ғайратжон бу нохуш воқеадан хабардор бўлиб, бекат навбатчиларини огоҳлантирди. Нуроний неварасини топишда бошқа бекатлар билан боғланди. Ниҳоят неварасини кўрган ота ёш боладек қувониб кетди. Метрочиларни кипригида қалқиб турган севинч ёшлари билан дуо қилди.

Жамоада ишчи-хизматчиларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Масалан, фаррош Санобар опа Абдужалилова касал бўлиб қолди. Ғайратжон ҳамкасблари билан беморнинг уйига боришди. Озгина бўлса ҳам жамоа номидан моддий ёрдам берилди. Бу меҳр ва мурувватдан Санобар опа чексиз миннатдор бўлди.

Шогирдсиз устани мевасиз дарахтга ўхшатилиши бежиз эмас. Кундан-кунга шаҳарнинг асосий транспорт воситасига айланиб бораётган метрога моҳир ишчи ва хизматчилар керак. Ёшларга алоҳида эътибор бериш, уларни малакали касб эгалари қилиб етиштириш ҳар бир метрочининг муқаддас ва масъулиятли бурчидир. Шогирдларни ахлоқ ва одобли қилиб тарбиялаш, ҳунарга меҳр уйғотиш муҳим аҳамият касб этади. Ғайратжоннинг шогирдларида бу ажойиб хислатларни кўриб мамнун бўласиз. Рустам Зияев, Амир Темиров, Рустам Одилов, Оксана Левинская, бекат навбатчиси ҳамда бошлиғи лавозимларида камол топмоқдалар. Улар устозлари номини фахр ва ифтихор билан тилга олишади.

Одатдагидек, саҳар чоғидан ер ости кошонасида ҳаракат бошланади. Яна ўша таниш ва нотаниш йўловчилар юзида табассум ўйнайди. Улар ўриндиқларида хотиржам ўтиришибди. Поезд жойидан оҳиста силжиди. Уч дақиқа ўтмай бекат яна йўловчиларга гавжум бўлиб кетди. Ғайратжоннинг нигоҳи ҳаракат жадвалини кўрсатувчи соат милларига тушди. Аниқ ҳаракат маромидан кўнгли ёришиб кетди.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

ФАХРИЙЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

ЯҚИНДА Тошкент «Миконд» корхонасида фахрийлар билан учрашув бўлиб ўтди. Заводнинг марказий ошхонасининг шинам залида бўлиб ўтган бу йиғилишга илгарилари бирлашмада меҳнат қилиб кетишган 30 нафар қариялар ташриф буюришди.

Учрашувни олиб борган корхона партия ташкилотининг котиби Шавкат Одилов меҳмонларга корхонанинг бугунги ҳаёти, амалга оширилаётган ишлар, завод меҳнаткашларига яратилаётган енгилликлар ва фахрийлар ўрнига ўрнифасида ҳушёр туриш, га ришга келган бугунги ёшларнинг меҳнатлари, олиб бораётган ишлари ҳақида гапириб берди.

Ўз навбатида сўзга чиққан корхона пойдеворларини қуришда қатнашган меҳнат фахрийси Йўлдош Султонхўжаев ана шундай учрашувни ташкил қилган завод маъмурияти ҳамда партия ташкилотига чуқур миннатдорчилик билдириб, ёшларга корхона ўтмиши ҳақида сўзлаб берди.

Йиғилишда корхонанинг ёшлари — Баҳром Умаров, Хушнид Ёқубов ва Эркин Юнусовларга Ўзбекистон ХДПси сафига кирганликлари муносабати билан партия билетлари топширилди.

Учрашув охирида фахрийларга эсдалик совғалари топширилди.

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

Адабиёт ва санъат

- ПОЙТАХТГА САМИМИЙ ЮРАК САЛОМЛАРИ
- ҲАЁТУ ИЖОДДА УЛУҒВОР ИНСОН
- УРНАК ОЛСА АРЗИГУЛИК

** Қорақалпоғистон Республикасида Тошкент шаҳри маданияти кунлари олдидан*

** Нукусдан мактуб*

Энг яхши қўшиғимни куйлайман

Тамара ДОШУМОВА,
Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артисти, Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти соҳибаси:

— АССАЛОМУ алайкум, азизларим! Ўзим Нукус шаҳрида туғилган қорақалпоқ халқининг эркатой қизи бўлсам ҳам, Тошкентга бугун юрак саломларимни йўлламоқдаман. Сабаби Тошкент энг аввало дўстлик шаҳри. Қардошлик, санъат шаҳри. Худди шунинг учун ҳам мен Тошкентни ниҳоятда севаман. Ҳар гал шу шаҳарни эсласам устозларимнинг нурли дийдорини кўргандек бўламан.

Қорақалпоғистон Республикаси маданияти кунларининг бўлиб ўтганига ҳали ҳеч қанча вақт бўлмади. Ўша маданият кунларида биз ўзбек халқининг қанчалар бағри кенг, меҳр-мурувватли, бизнинг халқимизга муҳаббатли эканини яна бир бор дил-дилимиздан сездик, бир олам қувондик.

Маданият кунларида мен барча санъатдош дўстларимни кўрдим. Ўтган йиллар хотирасини бирга эслашдик. Тошкентда кечган талабалик йилларим, илк бор Тошкентда ижро этган «Кўрдингми?» қўшиғимни ёдладим. Қандай гўзал йиллар эди ўша дамлар! Мен учун Тошкент ёшлигим ҳамдир. Мен ҳар гал Тошкентга борганимда ўз ёшлигимни унинг бағрида кўргандек, топгандек бўламан. Куч-қувватга тўламан, янги-янги ижодий режалар билан Нукусга қайтаман.

Ҳадемай Қорақалпоғистоннинг пойтахти Нукус шаҳрида Тошкент шаҳри маданияти кунлари бўлиб ўтади. Мен шу кунни орзиқиб кутяпман. Орзиқиб кутишимнинг эса боиси кўп.

Аввало ўзбек халқининг бағри кенглиги, бағри бутлиги, меҳрибонлиги менинг оиламда акс этиб турсин деб фарзандларимнинг исмини Сайёра, Мақсуд, Отабек, Улуғбек, Шаҳноза деб атадим. Кенжатойим Шаҳноза «Қизил олма» қўшиғини айтсам бирам ширин рақсга тушадики! Демоқчиманки, биз бир уйжон тошкентликларни кутмоқдамиз.

Менинг бирдан-бир ниятим — қорақалпоқ халқининг энг суюкли қўшиғи «Дембермес»ни хушовоз ўзбек хонанда қизларидан бири ижро этсаю, мен эса ўзбек халқининг машҳур «Тановар» қўшиғини айтсам. Иккаламизнинг хонишимизга раққосалар дилдан ўйнасалар. Ажаб эмас, маданият кунлари шу ниятим амалга ошса.

Тошкентлик меҳрибонларим! Пойқадамингизга муштоқмиз! Энг яхши қўшиқларимни сиз учун куйлайман. Марҳабо, қардошлар!

БИЗЛАР АСЛИ ҚАДРДОНМИЗ

Қорақалпоғистон диёрида ўтадиган пойтахт шаҳри маданият кунларида Ўзбекистоннинг севимли раққоса қизлари — Мукаррама Турғунбоева номидаги хизмат кўрсатган «Баҳор» ансамбли санъаткорлари ҳам қатнашадилар. Шу муносабат билан мухбиримиз ансамблнинг бадиий раҳбари, Ўзбекистон халқ артисти Маъмура Эргашева билан суҳбатлашди.

— Қорақалпоқ ва ўзбек халқининг урф-одатлари ва санъати жудаям бирбирига яқин ва чамбарчас боғланиб кетган. Бу икки халқ учун бирига қиз бериб қиз олиш одатий тус олган. Тили яқин, дили яқин бўлган ўзбек ва қорақалпоқнинг борди-келдилиги бир неча юз йиллардан буён давом этиб келмоқда. Ва ўз навбатида санъат соҳасида ҳам худди шундай.

Нукус шаҳрида бир неча маротаба бўлганмиз, концертлар бериб қайтганмиз. Йилдан-йилга қорақалпоқ дўстларимизнинг сони ортиб бормоқда. «Айқулаш» дастаси билан ҳамкорлик қила бошлаганимизга ҳам анча йиллар бўлди. Улар Тошкентга ижодий сафарга келишади ва ўз навбатида биз ҳам борамиз. Ҳамкорликда бир нечта рақслар ўрганганмиз. Бундай рақслар икки қардош халқ томошабинлари томонидан илиқ қарши олинган.

Мана, саноқли кунлардан кейин Қорақалпоғистон Республикасида Тошкент шаҳрининг маданият кунлари бўлиб ўтади. Бизнинг ижодий жамоамиз ҳам бундай ажойиб тадбирга жиддий тайёргарлик ишларини бошлаб юборишган. Лиза Петросова саҳналаштирган қорақалпоқча «Тикувчилар» рақси кўпчиликка манзур бўлади, деган умиддамиз. «Ҳосил байрами», «Ўзбекистон гуллари», «Мукаррама хоним ўйнасин» каби рақслар ҳам дастуримиздан ўрин олган.

Туркияда ҳам Ўзбекистон Республикасининг маданият кунлари бўлиб ўтганига ҳали кўп бўлгани йўқ. У ерга бориб ўзимизнинг энг сара рақсларимизни ижро этдик ва бир нечта туркча рақслар ҳам ўрганиб қайтдик. Ўйлайманки, бундан кейин бутун жаҳон халқларига ўзбекнинг санъати ва маданияти билан танишишга катта имконият очилди. Бундай хайрли ишларнинг ўтаётгани албатта, республикамизнинг мустақилликка эришгани шарофатидир.

Қорақалпоғистонда ўтадиган маданият кунларида бизга Ўзбекистон халқ артистлари Хайрулла Лутфуллаев, Бахтиёр Алиев, Қаҳрамон Дадаев ва Талъат Сайфиддинов каби санъаткорлар ҳамроҳлик қилишади.

Мирза РАҲИМ ёзиб олди.

● **СУРАТДА: Қорақалпоғистон Республикасида Тошкент шаҳри маданияти кунларининг бадиий раҳбари, Ўзбекистон халқ артисти Рустам Ҳамидов ва Маъмура Эргашева қизғин баҳсда.**

Содиқ Маҳкамов сурати.

** Яхшилар эди*

ҲАР КЎНГИЛГА ЁР БАЙТЛАР

УЛКАН шоир, драматург, йирик олим ва оташнафас публицист, моҳир таржимон Мақсуд Маъсумбек ўғли Шайхзода ҳаёт бўлганида 85 ёшни қаршилаган бўларди.

Мақсуд Шайхзода 1908 йил 7 ноябрда қардош Озарбайжоннинг Оғдош шаҳрида врач оиласида туғилди. Бўлажак шоир аввал Оғдошда, сўнгра Бокудаги ўқитувчилар семинариясида таълим олди. 1925 йилда семинарияни тугатди. Доғистон АССРнинг Дарбанд, Мўйнажи шаҳарларида ўқитувчилик қилди.

Мақсуд Шайхзода 1928 йилда Тошкентга келди. Ўқишни давом эттирди. Журналист ва муаллим бўлиб ишлади. Ижодий меҳнат билан шуғулланди. 30-йилларда шоир «Лойиқ соқчи», «Ундашларим», «Жумҳурият», «Янги девон» ва «Сайлов қўшиқлари» ашъорий мажмуаларини чоп эттирди. 20—30-йилларнинг қизғин қурилишларида чиниққан, 40-йилларнинг жанг синовларида суяги қотган Шайхзода бутун умри бўйи ҳаёт ҳақиқатига содиқ қолиб ижод қилди.

Дарвоқе, у ҳаётда ҳам, ижодда ҳам улуғвор инсон эди. Шоир ўзининг сербарака ижодий умрида 20 дан ортиқ мажмуаларга жамланган шеърлар, баллада ва достонлар, «Жалолиддин Мангуберди» ва «Мирзо Улуғбек» каби драмалар, 300 дан ортиқ илмий монография, тадқиқий рисола ва публицистик асарлари билан юксак дидли, талабчан ўзбек китобхонларига мақбул бўлди.

«Мирзо Улуғбек» шеърий драмаси қардош ва хорижий тилларга таржима қилиниб, рус, украин, немис театрлари саҳнасида муваффақият билан қўйилди. Шу драма асосида яратилган киносценарий дунёнинг кўп мамлакатларида намойиш қилинди.

Мақсуд Шайхзоданинг уруш даврида яратган «Кураш нечун?», «Ўн беш йилнинг дафтари» каби шеърий тўпламлари, «Жалолиддин Мангуберди» тарихий драмалари юксак ватанпарварлик нафаси билан йўғрилган бўлиб, кишиларимизни ёвга қарши курашга сафарбар этди. У ўзининг «Тошкентнома» поэмасида улуғвор шаҳримизнинг мужассам бадиий образини яратди (1958 йил). «Мирзо Улуғбек» (1963 йил) тарихий драмасида Улуғбекнинг буюк аллома ва йирик сиёсий арбоб тарзидаги бадиий образини зўр санъаткорона маҳорат билан яратди. Улуғ аллома Беруний ҳақида драматик асар битишга қизғин киришди. Уни поёнига етказиш арафасида оламдан кўз юмди. Шоир қолдирган қутлуғ адабий обидаларни жўшқин давримиз ва курашчан элимизнинг бадиий тарихи, адабий қомуси, лирик ойнаси дейиш мумкин. Зеро, ўзбек деҳқонининг оғирини енгил қилган илк трактордан бошлаб, фазони забт этишдек барча улуғвор ҳодисалар, юртнинг сержило лавҳалари ва инсоннинг кўркам жамоли унинг қаламига ошно, шеъриятига илҳом ва мазмун бахш этди.

Шоир деган эдики:

Шеърият диёрин шоирларимиз,
Ҳар уй, ҳар кўнгилга байтлар бўлсин ёр!
Элга дастёр бўлса шеърларимиз
Демакки, умримиз ўтмабди бекор!

Бадиий тафаккур мулкининг чин соҳиблари ўлмайди. Улар қолдирган бебаҳо ҳазина орадан вақт ўтган сари ўзининг янгидан-янги қирраларини намоён қилиб, тобора рангин ҳаётий жило билан товланаверар экан!

Зотан, Мақсуд Шайхзода — устоз алломанинг ижодий умри мангуликка сазовор!

Муҳсин ЗОКИРОВ,
филология фанлари номзоди.

Мақсуд Шайхзода

РУБОИЙ ҲАҚИДА РУБОИЙ

Ҳар қандай тўрт товуш нағма бўлурми?
Илгаксиз кўйлакда тугма бўлурми?
Рубоий — маънолар баҳрида кема,
Тўрт дона қайиқдан кема бўлурми?

ҚЎЛ ВА ФИКР

Қўлнинг мускулига қўшиқлар керак,
Қўлнинг давлатидан тепади юрак,
Қўлимга чапдастлик бахш этар фикрим,
Фикримни тез қўлим айлайди зийрак.

КЎЗЛАР

Қанча нафис эди унинг нигоҳи,
Сузилиб боққанда у гоҳи — гоҳи
Ўйлардим гўзаллик билан кўзларнинг
Азалдан ўқилган мангу нигоҳи...

ЯХШИЛАР ҚАДРИ

Дўстлар, яхшиларни авайлаб сақланг!
«Салом» деган сўзнинг салмоғин оқланг!
Ўлганда юз соат йиғлаб тургандан,
Уни тиригида бир соат йўқланг!

ҚУШЛАР ВА ТУШЛАР

Қўшиқ — кўзларингнинг шўх боқишидир,
Қўшиқ — хаёлимнинг тилак қушидир.
Ҳар тилак рўёбга чиққан дамгача —
Қўшиқ шоирларнинг ширин тушидир.

ГУНОҲ УНИНГ ЎЗИДА

Дўстим, сезгир бармоқларинг
Садафларнинг юзидадир,
Менинг элим ҳам созингда
Ҳамда ширин сўзингдадир.
Қорамозий ўрмонида
Овчи йигит армонида,
Кийикларнинг жавлонида
Кўзинг жайрон изидадир.
Ҳар бир тошнинг тарихи бор:
Қанот қоқиб учар шунқор,
Гоҳо қорли тоққа қараб,
Гоҳо Муғон тузидадир.
Дединг: кўпдир меҳнатларинг,
Бир кун битар шоҳ асаринг
Тилакларинг, ниятларинг
Ҳали сенинг кўзингдадир.
Умидларга тўла ҳар нафас
Баланд парвоз гапни қил бас.
Ёлғон-яшиқ гапда эмас,
Маъно — гапнинг тузидадир.
Қўлингга ҳеч олма ҳасса,
Умрингда сен кўрма ғусса,
Кимки юз йил яшамаса,
Гуноҳ унинг ўзидадир.

Ёшлик оқшоми

ЁШЛИК, у ҳар бир фаслда ўзгача бир фусункор тусда товланади. Шаҳримиздаги «Юлдуз» маданият уйи ижодий жамоаси 208-ўрта мактабда «Куз оқшомлари» деб номланган ёшлар бали ўтказдилар. Унда юқори синф ўқувчилари иштирок этиб ўзларини қизиқтирган, ўйлантираётган муаммолар ҳақида ўртоқлашдилар, устозлари билан фикрлашдилар. Мактаб маъмурияти келажагимиз бўлган ёшларга ўз сўзларини айтиб катта ишонч билдирдилар. Ёшлар ҳам мустақил ватан учун бор куч-ғайратларини аямай хизмат қилишларини изҳор этдилар. Маданият уйининг «Олтин водий» ашула ва рақс халқ дастаси, «Адью» эстрада гуруҳи ўзларининг энг сара репертуарларини ёшлар ҳузурида намойиш этдилар. Қувноқ куй ва қўшиқлар, мафтункор рақсларга бой ўтган ёшлар оқшоми барчага бирдек мамнуният ҳадя этди.

Диллар қувончга тўлди

БОЛА, беғубор болаларнинг кўнглини кўтариш, уларга оз бўлсада қувонч улашишнинг ўзи бир бахт. Юнусобод туманидаги «Фурқат» маданият уйи ижодий жамоаси шаҳримиздаги 21-болалар уйида «Туғилган кунинг билан болакай» деб номланган кеча ташкил этдилар. Шу куни ижодий жамоа қувноқ куй ва қўшиқлар билан бирга ўзлари уйларида тайёрлаган ширинликлар билан болалар уйига ташриф буюрдилар. Маданият уйининг болалар гуруҳлари ижро этган қувноқ болалик тараннум этилган қўшиқларга барча болалар ҳамоҳанг бўлиб куйлашдилар, рақсларга тушиб дилдан қувнадилар.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Олижаноблик—мезон

⊙ Собир Раҳимов тумани маданият бўлимининг мудири Тоҳир Икромов билан суҳбатимиз олиб борилаётган маданий-маърифий ишлар ҳақида бўлди.

— Тоҳир ака, Собир Раҳимов тумани аҳолисининг кўп қисмини ўзбеклар ташкил этади. Шу нуқтаи-назардан қараганда, бу туманнинг маданий ҳаёти ҳам ўзига хос хусусиятларга эга. Шундай эмасми?

— Туманимиз ташкил этилганига эндигина чорак аср бўлаётган бўлса-да, ерли аҳоли бу ерларда минг-минг йиллардан буён яшаб келади. Бу туманда 280 мингга яқин аҳоли истиқомат қилади. Чиндан ҳам бу аҳолининг учдан икки қисмидан кўпроғи ўзбеклардир. Туманимизда 58 та маҳалла мавжуд. Шу маҳаллаларга туманда жойлашган тўртта маданият уйлари маданий-маърифий ишлар олиб бориш учун бириктирилган. Бундан ташқари, учта касаба уюшмаларига тегишли корхоналар қарамоғидаги маданият саройи, 2 та маданият ва истироҳат боғлари, 3 та қишки, 2 та ёзги кинотеатр, 1 музей ва 1 ёш томошабинлар театри мавжуд. Булардан ташқари 4 та болалар, 6 та оммавий кутубхона, 2 мусиқа ва 1 болалар санъат мактаби бор бўлиб, бари туманимиз аҳлига хизмат кўрсатмоқда.

— Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллигини яқинда нишонладик. Шу икки йил ичида туман ҳудудидаги маданий ўзгаришлар, қилинаётган ишлар ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз.

— Ўзгаришлар жуда катта. Аввало туман бўйича барча маданият ўчоқларида иш юритиш давлат тилига ўтказилди. Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи Абдулла Қодирий, 2-болалар санъат мактаби Муҳиддин Қори Ёқубов номи билан атала бошлади. 3-маданият уйига Завқий, Горький номли маданият уйига эса Ойбек номи берилди. Ҳали қиладиган ишларимиз кўп. Булар бошланиши холос.

— Ватанни севмоқ иймондандир, деган ҳикматли гап бор. Одамларда иймон, инсофни тиклашда маданий-маърифий масканларнинг аҳамияти беқиёс...

— Жуда ҳаққоний гап. Тумандаги кутубхоналарда тарғибот ишларини ривожлантирмоқдамиз. Шуни мамнуният билан айтиб ўтмоқчиманки, кутубхоналарга қатновчилар сони кўпайиб бормоқда. Ахлоқ-одоб, эзгулик, поклик, виждон ва иймон ҳақида кўп-кўп суҳбатлар, учрашувлар туман маҳаллаларида ҳам бўлиб ўтмоқда.

— Туман маданий ҳаётидаги ечимини кутаётган муаммолар ҳақида ҳам қисқача тўхталиб ўтсангиз...

— Маданият уйларидаги тўгараклар пулли бўлганлиги уларга қатнашаётган болаларнинг оилаларига қийинчилик туғдираётгани сир эмас. Ҳар бир ота-она ўз фарзандларини ганчкорлик, расм, нақш каби турли-туман тўгаракларга қатнашиб, бирор касб-ҳунарни эгаллашлари учун пул тўлашга қодир эмаслар. Яна бир масала: кўп маданият уйларимиздаги жиҳозлар ачинарли аҳволда, синган-мертган стол-стуллар, алмисоқдан қолган пардалар, курсилар. Ҳар бир маданият уйи ўзининг жиҳози билан, озодагарчилигию тартиби билан одамларни ўзига чорлаб туриши керак. Шунда унга иштиёқ кучаяди.

— Энди анъанавий бир савол: режаларингиз ҳақида гапириб берсангиз.

— Бажонидил. Менинг орзум: ҳар бир ўзбекнинг, тўғрироғи, ҳар бир Ўзбекистон аҳлининг юксак маданиятли бўлишини истайман. Бу деган сўз, боя айтиб ўтганимиздай, одамлар инсофли, виждонли ва иймонли бўлишларидир. Ҳа, биз ҳаммамиз иймонли бўлишимиз керак! Шунга интилишимиз керак.

Юқорида таъкидланган муаммолардан бирини биз ўз туманимизда тажриба қилиб кўраётирмиз. Тўгаракларни бепул қилиш иккита маданият уйида олиб борилмоқда. 4-маданият уйи бадиий раҳбари Абдумалик Юсупов бепул дуторчилар тўгарагини ташкил этди. Шу маданият уйи йўриқчиси Абдурашид Қорабоев ҳам бепул доирачилар тўгарагини тузиб, ўз ишига фидойилигини кўрсатди. Ойбек номли маданият уйи ҳам ортда қолмади. Унинг бадиий раҳбари Жўра Назаров рубобчилар тўгарагининг йўриқчиси Акром Эгамбердиев эса ўзбек халқ чолғу ва рақс дастасини бепул ташкил этиб, ишни бошлаб юбордилар. Бу олижаноб тажрибаларни бошқа маданият уйларида ҳам олиб бориш ниятимиз бор.

Суҳбатдош Тўлқин ИМОМХЎЖАЕВ.

МУСИҚАЛИ ТОМОШАЛАР

КЕЙИНГИ йилларда мусиқанинг камер оркестри учун мослаб кўпгина янги жозибадор асарлар яратилди. Бу ижод намуналарининг аксарияти Ўзбекистон давлат телерадиокомпаниясининг камер оркестри концерт репертуаридан ўрин олди.

Бу истеъдодли санъат аҳли яқинда навбатдаги жозибали концерт билан ўз муҳлисларини мамнун этди. Шуниси қувонарлики, мазкур томоша давомида ўзбек бастакорларининг энг яхши мусиқалари ҳам баралла янгради.

Таниқли бастакор Р. Абдуллаев ёзган романс мусиқа кечасига алоҳида файз киритди. Ёқимли куй оҳангларига бой бу асар оркестр ижросида янада жозибали бўлиб чиқди. Ушбу асар ижросининг муваффақият қозонишида Алишер Навоий номли Ўзбекистон Давлат академик катта опера ва балет театрининг хушовоз солисти М. Раззоқованинг хизмати бор, албатта.

Концертда симфоник асарлардан парчалар ҳам ижро этилди. Унда бастакор М. Маҳмудов симфониясидан айрим мусиқали лавҳалар ҳам баралла янгради.

Ушбу томоша дастури жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида намойиш қилинди. У Олий ўқув юрти ҳузурида ташкил этилаётган мусиқали томошалар доирасида уюштирилди.

Аҳмад ОБИДОВ.

УЗБЕКИСТОН Республикаси информатика ўқитувчилари ва мутахассисларининг «Истиқбол» уюшмаси ташкил топганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай у информатика соҳасини ривожлантиришда салмоқли ишларни амалга оширди. Уюшма ўз атрофига компьютер саводхонлиги маданияти ва янги ахборот технологиясини ривожлантириш борасида иш олиб бораётган олимлар, услубшунослар, ўқитувчилар, халқ таълими ходимлари, муҳандислар, дастурчилар, турли тоифадаги мактаблар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари ва шу соҳага алоқаси бор заводлар, корхоналарни бирлаштирган. Бир сўз билан айтганда уюшма ўз фаолиятида фан ва амалиёт ходимларининг ҳамкорлигига таянади. Бу ҳамкорлик янги ахборот технологиясини юксалтириш, шу соҳанинг мутахассислари ва корхоналар фаолиятини тубдан яхшилашга қаратилган. Уюшманинг олдига қўйган асосий мақсади ўқитувчи ва ходимларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга ҳар тарафлама ёрдам бериш, ижод учун муҳитни ташкил қилиш ва шу орқали республика мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари ўрта ва олий ўқув юртларини информатикадан услубий адабиётлар билан таъминлаш ҳамда ўқув педагогика дастурларини яратишдан иборатдир.

КЕЛАЖАГИМИЗ — МАКТАБДА

«Истиқбол» имкониятлари

Ўтган йилнинг ноябрь ойида уюшма педагогик дастурлар бўйича кўрик-танловни ташкил қилди. Унда ғолиб деб топилган яхши дастурлар нашр қилиниб, республикамизнинг мактабларига тарқатилди.

Маълумки, янги ўқув йилидан бошлаб мактабларда информатика дарси 8-синфдан бошлаб ўқитиладиган бўлди. Халқ таълими вазирлигининг кўрсатмасига биноан уюшмада муаллифлар гуруҳи ташкил этилиб, бир ярим ой мобайнида 8-синфлар учун информатика ва ҳисоблаш асослари дарслиги тузилиб, дастурлар ишлаб чиқилди. Бундан ташқари бир йил мобайнида уюшма «Табиий фанлардан олимпиада тестлари тўплами», «Информатика ва ҳисоблаш техникаси учун бейсик тилида масала ва машқлар тўплами», ўқитувчилар учун алоҳида «Ахборот-информатика ўрганадиган асосий объект» тўплами, шунингдек турли хил услубий қўлланмаларни тайёрлади.

— Бизда имконият катта, — дейди уюшма директорининг ўринбосари Толибжон Ҳайдаров, — информатика соҳасига қизиққанлар бемалол шартнома асосида уюшмамизда фаолият кўрсатиши мумкин. Ҳатто ўз ғояларини шу ерга келиб ривожлантириш, мутахассислар билан ҳамкорлик қилиш имконияти ҳам мавжуд. Бундан ташқари бу ерга Тошкент шаҳри ва вилоятлардан иқтидорли болалар келиб билимларини оширишини ташкил қиляпмиз.

Яқинда бўлиб ўтган компьютер саводхонлигини ошириш бўйича республика кўрик-танловининг ташкилотчиларидан бири «Истиқбол» уюшмаси бўлди. У танловда қатнашган ва ғолиб деб топилганлар билан ҳамкорлик қилиш учун шартномалар тузди. Бу шартномаларга биноан уларнинг ғоялари, ишлаб чиққан дастурлари қўлланмалари республикага тадбиқ қилинади. Компьютер саводхонлиги ҳали ёшликдан ўргатиш мақсадида уюшма болалар учун махсус компьютер қомусини тузди. У болалар информатика фанини кенг ўрганишда қўлланма вазифасини ўтайди. Уюшманинг олдига қўйган режа ва мақсадлари жуда кўп. Уларнинг барчаси мамлакатимизда информатика соҳасининг юксак даражада ривожлантиришга қаратилган.

Назира СОДИҚОВА.

* *Мозийга бир назар*

ҚАДИМИЙ ТОШКЕНТ АҲОЛИСИ ҚАНДАЙ БЎЛГАН?

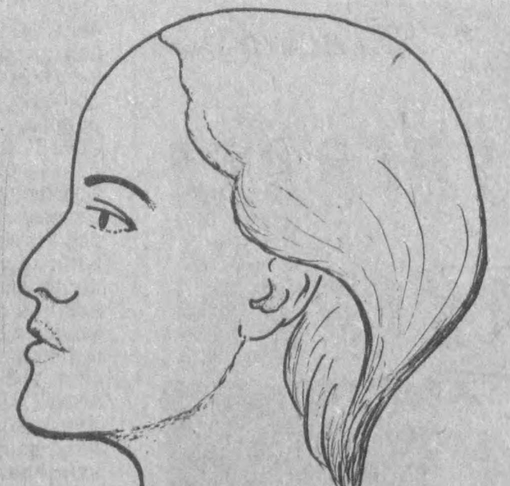

ФАН оламида бўлаётган илмий тадқиқотларни оммага етказиш мустақил юртимиз олимларининг муҳим вазифасидир. Бу борада тарих, археология, этнография соҳаларида кейинги йилларда анчагина ютуқлар қўлга киритилди. Аммо шу соҳаларнинг ажралмас қисми ҳисобланган фан — этник антропология (халқларнинг этногенези, ирқий ва этник шаклланиши ҳақида илмий таълимот берувчи) ютуқларидан кенг омма кам хабардордир.

Археологик ва антропологик илмий тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, Марказий Осиё бир неча минг йиллар давомида этник жараёнлар (катта ва кичик ирқий гуруҳларнинг аралашуви) макони бўлиб келган. Антрополог олимлар ҳозирги кунларда Марказий Осиёни учта йирик антропологик ҳудудга бўлиб, ҳар бир ҳудуд аҳолисининг ўзига хос ирқий хусусиятларини аниқладилар.

Тошкент шаҳри қадимий аҳолисининг антропологик тарихи тўғрисида сўз юритар эканмиз, шуни таъкидлаб ўтишимиз жоизки, бу ҳудуд аҳолисининг тарихига оид антропологик маълумотларнинг энг қадимгиси милоддан аввалги бир минг йилликнинг ўрталарига тўғри келади. Бундан қадимийроқ маълумотларга эга эмасмиз. Лекин бундан қадимий даврларда яшаган аҳолининг антропологик хусусиятлари тўғрисида Тошкент воҳасига қўшиш ва яқин маданий алоқада бўлган ҳудудлардан топилган буюмларга асосланиш мумкин.

Илк темир даври (милоддан аввалги IX—VII асрлар) аҳолиси тўғрисида фикр юритар эканмиз, Тошкент воҳасига яқин турувчи ҳудуд аҳолисига мурожаат қиламиз. Бунинг сабаби илк даврга оид Тошкентдаги бургалик маданиятига хос суяк қолдиқларининг сақланиши ниҳоятда ёмон аҳволда. Шундай бўлса ҳам аҳолининг бошлари чўзинчоқлиги, кўз косаси усти ёйлари ниҳоятда ривожланганлиги, пешона суягининг кенглиги ва горизонтал йўналишда ясси эмаслигини таъкидлаш мумкин. Бу маълумотлар кам бўлса-да бургалик маданияти аҳолиси европеоид типга мансублигидан далолат беради. Агар бургалик маданияти аҳолиси шимолий европеоид типига мансуб бўлса, бу аҳоли шу атрофда яшаб келаётган бронза даври аҳолисининг давоми, унинг авлодлари деган фикр тўла асосли бўлади. Агар жанубий европеоид типи билан характерланса, бунда кейинги бронза ва илк темир даврида Тошкент воҳасида аҳоли алмашганлиги ва шу аҳолининг Марказий Осиёнинг жанубий ҳудудларидан келганлиги тўғрисида фикр юритишга чорлайди.

Юқорида қайд қилиб ўтилган антропологик белгилар асосан шимолий европеоид типидаги аҳоли вакилларига мансуб бўлиб, Тошкент воҳасида илк темир даврида яшаб келаётган кишилар маҳаллий эканини ва у бронза даври аҳолисининг давоми эканлигига ишонч ҳосил қиламиз.

Антропология фанида Марказий Осиё халқларининг шаклланиш тарихида ҳар хил типдаги европеоид белгиларни ўзида мужассамлаштирган уруғ ва қабилалардан ташқари монголоид типига эга бўлган қабилалар иштирок этганлиги ҳам тўла исботланган. Аммо мўғулий типдаги одамлар қай даврдан бошлаб Марказий Осиё ҳудудига жойлаша бошлаган деган саволга биронта аниқ жавоб айтилмаган эди. Антропологик фан услубларининг ривожланиши натижасида ҳозирда шундай услублар ишлаб чиқилдики, биз аҳоли таркибидаги мўғулий аломатларнинг нафақат бор ёки йўқлигини, балки унинг нисбий миқдорини ҳам аниқлаш имкониятига эгамиз.

Бундан бир неча йил илгари Жанубий Тожикистонда топилган қўрғон типидаги қабрдан эркак кишининг калла суяги топилди. Уни текшириб чиққан олимлар Марказий Осиё мўғулий типига оидлигини таъкидлаб, бронза даврига хос эканини айтишди. Бу эса Марказий Осиёнинг жанубий ҳудудига, яъни ҳозирги Тожикистонга мўғулий типдаги одамлар бронза давридан бошлаб кириб келган деган маънони беради. Ўтказилган тадқиқотлар бу фикрнинг нотўғри эканлигини тасдиқлади.

Кейинги йилларда жуда кўп қазилма ашёлари топилди. Улар кўчманчи қабилалар томонидан қолдирилган қўрғон типидаги қабрлардан олинган. Бу қабрларнинг кўпчилиги эрамиздан аввалги VI—V асрларга оид бўлиб, асосан Марказий Осиёнинг шимолий районлари чўл қисмида жойлашган. Бу ашёлар Марказий Осиёга кўчиб келган қабилалар мўғулий ташқи қиёфага эга бўлганини кузатиш билан бир қаторда шу қабилалар бундан икки минг йил илгари келганликларидан дарак беради. Келган қабилалар сони кўп бўлмаган. Сабаби улар кенг тарқалмасдан гуруҳ-гуруҳ бўлиб яшаганлар. Бу қабилалар учта йирик ҳудудга келиб жойлашган, булар Орол денгизи атрофлари, Зарафшон водийсининг шимоли-ғарбий қисмидаги ҳозирги Конимех ҳудуди ва Тяньшан-Олой ҳудудидир. Антропологик изланишлар шундан далолат берадики, бу қабилалар маҳаллий халқ билан қон-қариндошлик алоқаларини йўлга қўйган. Сабаби қўрғонларда кўмилган одамлар ичида кўчиб келган мўғулий тусдаги одамлар билан бир қаторда европеоид типига хос маҳаллий кишилар суяклари ҳам учрайди.

Энди хусусан Тошкент воҳасига қачон мўғулий типдаги аҳоли кўчиб келган бўлиши мумкин деган савол туғилиши табиий. Бу масалани ойдинлаштиришда антропологик ашёлар кам бўлса ҳам фикр юритиш имконияти бор. Бундан бир неча йил илгари Тошкентдаги Шампань виноси заводи ҳудудида Чилдухтарон деган маҳалладан топилган одам суяги қолдиқлари археологлар томонидан милоддан аввалги VI—V асрга оид деган хулосага келинди. Бу топилма шаҳар миқёсидаги энг қадимий ашё ҳисобланиб, у Тошкент аҳолисининг антропологик типи тўғрисида маълумот берувчи ягона гувоҳдир.

Қазиб олинган ашё 40—45 ёшлар атрофидаги аёл кишининг калла суяги экан. Унинг боши думалоқ, бет ўлчамлари кичик, юзи ялпоқ, бурни юз сатҳидан озроқ кўтарилган. Кўриниб турибдики, бу мўғулий ирқ вакилларига хос белгилардир. Шу даврга оид қўшни ҳудудлардаги антропологик маълумотларга назар ташласак атрофдаги аҳоли европеоид типига оид эканлигини кўрамиз. Ёзма манбаларда эса Тошкент воҳасида бундан икки ярим минг йил илгари шак қабилалари яшаганлиги эслатилади.

Аммо антропологик изланишлар шуни кўрсатадики, барча шак қабила аъзолари европеоид типига хос белгилар билан характерланган. Бундан келиб чиқадики, биз Тошкент шаҳри ҳудудидан топиб ўрганган одам калла суяги бу маҳаллий халққа алоқаси бўлмасдан биз юқорида таъкидлаб ўтган шимоли-шарқдан келган кўчманчи аҳолига тегишли эканлигига ишонч ҳосил қиламиз.

Тарих манбаларига биноан бундан икки ярим минг йил илгари Тошкент воҳасида шак қабилалари яшагани маълум. Уларни «дарё орқаси шаклари» номи билан атаганлар. Ёзма манбаларга асосан Марказий Осиёда учта йирик шак конфедерацияси борлиги маълум. Тиатара дарайа шаклари Марказий Осиёнинг шимолий-ғарбий ва шимолий ҳудудларидаги чўл зонасида яшаганлар. Тиграхауда шаклари эса жанубий ҳудудларни ишғол қилиб турганлар. Хоумоварга шаклари эса шимоли-шарқий ҳудудларда истиқомат қилишган. Археологик изланишлар натижасида шу нарса маълум бўлдики, бу уч шак конфедерацияси қабилаларининг моддий маданияти бир-бирига жуда ўхшаш бўлган. Аммо антропологик маълумотлар бизга улар орасида ирқий тафовутлар мавжудлигидан далолат беради. Марказий Осиёнинг жанубида яшаган тиграхауда шаклари жанубий европеоид типига яқин бўлсалар, қолган иккита шак конфедерацияси вакиллари эса шимолий европеоид типи билан характерланганлар.

Бу минтақанинг жанубий ҳудудлари, Шимолий Ҳиндистон, Покистон ва Афғонистонда яшаган маҳаллий деҳқон аҳолиси билан бир хил қиёфага эга бўлиб, келиб чиқиш тарихи ҳам умумий бўлган. Балки бу шак қабилалари чорвачиликка ўтган маҳаллий деҳқон қабилалари ҳам бўлиши мумкин. Тошкент воҳасида яшаган шак қабилалари Евроосиё ҳудудида истиқомат қилувчи шак қабилалари билан қалин қон-қариндошликда бўлган ва келиб чиқиши билан шу кенг ҳудудда тарқалган шак қабилалари билан яқин генетик алоқада бўлган.

Тельман ХОЖАЙОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.
Гулчеҳра ХОЖАЙОВА,
биология фанлари номзоди, доцент.

СУРАТДА: Тошкент шаҳри Боғистон қабристонидан топилган аёл калла суяги асосида тикланган бош қиёфаси. (I асрнинг биринчи ярми).

* *Истироҳат боғларида*

ЁШЛАР КЕЧАСИ

ЁШЛАР учун қизиқарли тадбирлар, адабий ўйинлар ташкил этилаётгани уларнинг камол топишида катта роль ўйнамоқда. Мирobод туманидаги Фурқат номли маданият ва истироҳат боғида «Мактаб вальси» деб номланган ёшлар кечаси бўлиб ўтди. Унга туман мактабларида таълим олаётган юқори синф ўқувчилари таклиф этилдилар.

Толибжон Содиқов номидаги халқ филармониясининг «Ором», «Файз» гуруҳлари, «Лола» хореографик дастасининг концерт дастурларини барча зўр қизиқиш билан кутиб олди. Оқшомгача давом этган кечадан ўқувчилар шод қайтдилар.

ҚИЗИҚАРЛИ БАҲСЛАР

ЗАФАР Диёр номли маданият ва истироҳат боғида болаларга бағишланган катта томошалар, мусобақа ва беллашувлар бўлиб ўтди. «Қувноқ поезд» деб номланган мазкур дастурда бадиий ҳаваскорлик гуруҳлари, маданият уйлари ва ижодкор ёшлар клубларининг ҳаваскорлари иштирок этишди. «Қувноқлар мусобақаси» беллашуви турли қизиқарли баҳслардан ташкил топганлиги билан бир олам қувонч улашди. «Куз ҳақида ким қандай топишмоқ билади?» танловида ҳам болалар фаол иштирок этишди.

«ЮЗ САВОЛГА ЮЗ ЖАВОБ»

МИРЗО Бобур номидаги маданият ва истироҳат боғида «Юз саволга юз жавоб» деб номланган адабий ўйин уюштирилди. Яккасарой тумани мактаб ўқувчилари таклиф этилган мазкур тадбирда адабиёт, тарих, география фанлари бўйича, шунингдек мамлакатимизда олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсат тўғрисида кўплаб саволлар ўртага ташланди. Болалар уларга зийраклик билан жавоб бериб, тўпланганлар олқишига сазовор бўлдилар.

Шу куни боғда бошланғич синф ўқувчилари учун ҳам топишмоқлар топиш, тез айтиш баҳслари бўлиб ўтди.

САНЪАТ БАЙРАМИ

ЎЗБЕКИСТОН миллий боғи ҳамда шаҳримиздаги жисмоний тарбия ва спорт жамияти ҳамкорликда «Соғлом танда соғ ақл» деб номланган спорт ва санъат байрами ўтказдилар. Унда спорт турларининг иштирокчилари турли машқларни намойиш этишди. Айниқса миллий кураш, полвонларнинг тош кўтариши, бадиий гимнастикачиларнинг чиқишлари кўпчиликда катта таассурот уйғотди.

Спорт ва санъат байрамида шунингдек маданият уйларининг бадиий ҳаваскорлари ҳам дилрабо куй ва қўшиқлари билан кечага файз бағишладилар.

ТОВУСГА... СОВРИН

«БОҒИ Эрам»да ташкил этилган қушлар байрами ўзгача тароват билан бошланди. Бу ерда ўз гўзаллиги билан кўзларни қувонтирувчи товуслар, ўзида камалак рангларини мужассам этган сайроқи қушларнинг танлови бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳар болалар ижодиёти маркази бадиий ҳаваскорлари томонидан тайёрланган дастурда қушлар, уларнинг беқиёс гўзаллиги тараннум этилди. Боғ маъмурияти энг яхши кўргазма ташкил этган жамоаларга махсус совринлар тақдим этди.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

* *Ҳайвонот оламида*

Қилиғи совуқ қушлар

ХАЛҚИМИЗ онгига кўпдан бери сингиб келган «Қушлар бизнинг дўстимиз, уларни муҳофаза қилишимиз керак» фикри баъзи бир қушлар учун мутлақо тўғри эмаслиги ҳозирги кунда аён бўлиб қолди. Ким билан суҳбатлашманг уларни майналар безовта қилаётганини, бировнинг гилосини, бошқасининг узумини, даладаги қулупнайларни чўқиб кетаётгани ҳақида нолиб гапиради. Яна бошқалар қандайдир қуш ёз чилласида помидорларни чўқиб кетаётгани ҳақида нолимоқдалар.

Майна Ўзбекистонда пайдо бўлганига ярим асрдан ошиб қолди. У биринчи марта 1912 йили Термиз атрофида Афғонистон чегарасидан ўтган ва аста-секинлик билан шимолга қараб ўз яшаш доирасини кенгайтириб келмоқда. У 1964 йили Тошкентга кириб келган бўлса, ҳозирги кунда Уралгача етиб борди. Айрим қушсеварлар уни Москва боғларига қафасга солиб олиб борганлар.

Кузатишлар шуни кўрсатдики, майнанинг бундай кенг тарқала олишига бир неча сабаблар бор. Биринчидан, улар ҳар қандай озуқа билан овқатланади (ўсимлик, дон, ҳашарот, ахлатлар). Иккинчидан, улар турли экологик шароитларда уя қура олади. Жарликлардаги коваклар, дарахт коваклари, кўп қаватли иморатларнинг бўғотлари, ток сўриларидаги қувурларнинг тешиклари, симёғочлар, ҳатто неон чироқларининг қутилари ҳам уларга макон бўла олади. Учинчидан, улар ўзаро аҳил, жуда қовушқоқ, бир-бирига кўмакчи бўлиб, ўз душманларига қарши шиддат билан кураш олиб борадилар. Майна бирорта ковакда уя қурган чуғурчуқ ёки бойўғлининг уясини тортиб олаётганининг тез-тез гувоҳи бўлиш мумкин. Шундай вақтларда улар тўда-тўда бўлиб уя эгасига ҳужум қиладилар ва уни ташлаб кетишга мажбур қиладилар. Ҳозирги кунда эса майналарнинг зўравонлиги туфайли шаҳар боғларининг бирортасида ҳам бойўғлилар қолмади.

Майналар куздан то баҳоргача катта-катта галаларга бирикиб, шаҳардаги боғларда тунашга йиғиладилар. Кунлар совиганда эса улар катта иморатларнинг томлари остидан паноҳ топиб кечаси ҳаммаёқни ифлос қилишади.

Шаҳримизда муаммо бўлиб турган, қисман ташвиш келтираётган яна бир қуш зағизғондир. Баъзилар уни ола ҳакка деб ҳам аташади. Авваллари бу қуш боғларда, тўқайларда яшар эди. Сўнгги йилларда улар шаҳарларни забт эта бошлади. Масалан, Тошкент шаҳрида ҳар бир боғда камида 2 та зағизғон уясини топиш мумкин. У илгари халқ тилида даракчи деб аталар эди. Агар ҳовлида сайраб қолса, демак бугун уйимизга меҳмон келади, деган иримлар бор. Афсуски зағизғон бу ишончни оқламаяпти.

Зағизғон қарғалар оиласига мансуб бўлиб, бу оила вакиллари эса табиатда ўзининг ўғрилиги билан машҳурдирлар. Улар қушларнинг уясидан тухумларини ва болаларини ўғирлаб еб қўядилар. Шунинг учун барча овчилик хўжаликларида улар отиб турилади ва шу усул билан у ердаги қушларнинг уялари муҳофаза қилинади.

Зағизғонлар ҳам майналар каби далада деҳқонларга, дала-ҳовли эгаларига зиён келтирмоқда. Улар дарахтдаги меваларни чўқиб кетмоқда, ердаги полиз ва сабзавотларнинг уруғини ковлаб, чўқиб, зиён келтирмоқда.

Яқинда менинг ҳовлимда ғалати воқеа содир бўлди. Эрта билан ишга кетаётганимда ҳовлимизда зағизғон шақиллаб қолди. Одатдагидек мен ҳам «Бугун уйимизга меҳмон келар экан» деб ишга кетдим. Кечга яқин қайтиб келсам, ҳовлимиз ўртасида бир дона товуқ тухуми ётибди. Бундай иккинчи ва учинчи тухумларнинг чақилган ҳолда ётганини кўрдим. Товуғим курк бўлаётган эди. Мен унга бостириш мақсадида 15 та тухум йиғиб қўйган эдим. Тухумлардан ҳавотир олиб, бориб қарасам челакда атиги икки дона тухум қолибди, унинг ҳам биттаси тешик. Маълум бўлишича, бу зағизғоннинг иши экан. Улар гуллар орасида битта тухумни тешиб олиб, ичидагини сўришаётган эди. Эртаси куни мазахўракка ўрганган зағизғонлар ошхонамизнинг бўғотига уя қуриб, тухум босиб ётган мусичани ҳам хонавайрон қилдилар. Мана шундай ҳунарлар кўрсатаётган қароқчиларни қандай муҳофаза қилиш мумкин?

Юқорида салбий қилиқлари билан машҳур бўлган 2 та тур устида сўз юритган бўлсак, энди аксинча, ҳали фойда-зиёни номаълум бўлган, ўлкамизга янги кириб келаётган яна бир қуш ҳақида ҳам маълумот бермоқчимиз. Бу қуш кабутарсимонлар туркумининг мусичалар оиласига мансуб бўлган қумридир. Бу қуш Ўзбекистоннинг жанубий вилоятларида авваллари ҳам маълум эди, аммо Тошкент атрофида яқин йилларда пайдо бўла бошлади. Ҳозирги кунда қумрилар Тошкент шаҳрининг боғларида ва Сергели даҳасида кўплаб учрамоқда. Қумрилар ўтроқ қуш ҳисобланади. Улар дарахтларга уя қуриб, мусичаларга ўхшаб аҳоли бор жойларда учрайди, дон билан озиқланади.

Қумрининг кўриниши мусичага ўхшашроқ, бироз каттароқ, ранги оқишроқ бўлиб, асосий белгиси бўйнидаги қора ҳалқасидир. Шунинг учун уни ҳалқали мусича деб ҳам аташади. Майналар илк бор пайдо бўлган йиллари уларга ҳамманинг ҳаваси келиб, алоҳида эътибор бера бошлаганлар, ҳатто айримлар уларни сунъий йўл билан кўпайтириб боғларга тарқатишни тавсия қилганлар. Ҳеч ким улар шу қадар безори бўлиб кетишини ўшанда ўйламаган. Шунинг учун қумриларни ҳам кўпайтиришга ошиқмасдан, аввал уларнинг хулқ-атворини яхшилаб ўрганиш лозим. Албатта бу муаммоларни ҳал этиш шу соҳанинг устаси бўлган орнитологларга боғлиқ.

Абдулла АЮПОВ,
Тошкент Давлат университетининг ўқитувчиси, биология фанлари номзоди.

* *Ҳар тўғрида*

Илк бор афсонавий Жеймс Бонд Лондон кинотеатрларида 1962 йил 6 октябрда пайдо бўлди. Ўшанда бу қаҳрамон ролини «Агент —007» фильми орқали шуҳрат топган Шон Коннери ўйнаган эди. У актёр «Қизил октябрь изидан», шунингдек Робин Гуднинг саргузаштлари ҳақидаги бир қанча бошқа фильмларда ҳам суратга тушган. У жуда қимматбаҳо «юлдузлар» қаторига кириб, экрандаги бир минутлик кўриниши учун 500 минг доллар олади.

СУРАТДА: санъаткорнинг рафиқаси, француз рассоми Мишлен Кўпрок эрининг суратини чизишни [illegible].

РАТА—ТАСС.

* * *

Москвада фалаж дардига чалинган болалар учун ўқув-тарбиявий маскан очилди. Бу ерда венгер ва хорват шифокорларнинг ўзига хос даволаш усули бўйича иш олиб борилади. Венгриядан тажриба бериш учун келган мутахассислар ота-оналарга бемор болалар билан муомала қилиш бўйича асосий маслаҳатлар курсини олиб бормоқдалар. Бундан кўзланган мақсад — болаларни мустақил фаолиятга, ҳаёт кечиришга ўргатишдир.

СУРАТДА: она энди боласини ўз қўлларининг ҳаракатга келтира олишига ёрдам бера олади.

Т. Кузьмина сурати. РАТА—ТАСС.

Муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЦИРКИ

ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

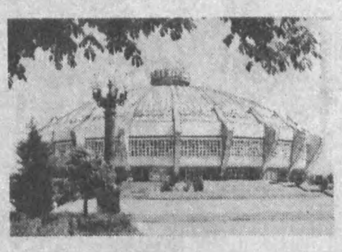

8—11 ноябрь кунлари

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КУЗГИ ТАЪТИЛ КУНЛАРИДА

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

РАНГ-БАРАНГ ДАСТУР

ТОМОШАЛАР: 8, 9, 10, 11 ноябрда соат 14.00 да БОШЛАНАДИ.
Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.
ҚИШЛОҚ ТОМОШАБИНЛАРИГА НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ХИЗМАТ КЎРСАТИЛАДИ.
Оммавий талабномалар қабул қилинади.
КАССА СОАТ 9.00 ДАН 18.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИ
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛАРНИ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

— газ ва қозонхона хўжалиги муҳандиси;
— шабадалатиш (вентиляция) муҳандиси;
— асбоб-ускуналарни созловчилар;
— муқовалаш машиналарининг машинистлари;
— электр монтёрлар;
— лифтлар бўйича электр механиклар;
— чилангар-сантехниклар;
— қоровул-фаррошлар;
— газ-электр пайвандчилар;
— қоровуллар.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй, расмийлаштириш бўлими.

12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
25 ёшдан 50 ёшгача бўлган эркакларни тикув машиналарини созлаш ва таъмирлаш бўйича қисқа муддатли курсларга
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
Хоҳловчиларнинг техник маълумотга эга ва механик қисмларни таъмирлашга уқуви бўлса нур устига нур. Касбни ўзлаштириш давомида 150 дан 450 минг сўмгача маош тўланади. Курслар тугатилгач, битирувчиларни «Левентуль» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ўз яшаш жойларига яқин фабрикаларига жойлаштириш кафолатланади.
Телефон: 72-88-18.

Малакали ишчиларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш шаҳар ишлаб чиқариш маркази 16 ёшдан 50 ёшгача бўлган хоҳловчиларни тикувчи-мотористка ихтисослиги бўйича тайёрловчи қисқа муддатли курсларга
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.
Ўқув-таълим ишлари 12-ҳунар-техника билим юртида ўзбек тилида ва «Левентуль» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Тошкент шаҳрининг барча туманларида жойлашган тармоқ корхоналарида ўтказилади. Машғулотлар ўқув гуруҳларининг шаклланишидан сўнг бошланади. Ўқув даврида ўқувчилар ойлик йўл чипталари, овқат, ёрдам пули билан таъминланадилар.
Касб малакасини эгаллаш даврида энг кам маош 120—250 минг сўмни ташкил этади.
Курсларни тугатганларни яшаш жойларига яқин корхоналарга ишга жойлаштириш кафолатланади.
Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: 12-ҳунар-техника билим юрти. Телефон: 72-88-18 ҳамда «Левентуль» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тармоқ корхоналари — Сергели даҳасида — телефон: 57-89-39, Қўйлиқ даҳасида — телефон: 90-75-31, Юнусобод даҳасида — телефон: 22-00-09, Наққошлик кўчасида — телефон: 76-09-29, 76-66-73.

3-ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ
трамвай, троллейбус ҳайдовчилари, кондукторлари ва ҳаракат таркибини созлаш бўйича чилангарларни
ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

трамвай ҳайдовчиларига — 72.000 сўм;
троллейбус ҳайдовчиларига — 87.000 сўм;
кондукторларга — 38.000 сўм.
ҳаракат таркибини созлаш бўйича чилангарларга — 66.000 сўм ўртача ойлик маош берилади.

Шунингдек, танлов асосида ЕТАКЧИ ЮРИСТ-КОНСУЛЬТ (маоши 44.955 сўм) ва БУХГАЛТЕР (маоши 41.040 сўм) ишга таклиф қилинади. Уларга ҳар ойда 75 фоиз мукофот берилади.
Трамвай ва троллейбус ҳайдовчилик касбини эгаллашни хоҳловчилар ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда

КУРСЛАРГА ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ

трамвай ҳайдовчилари тайёрлаш курсларига 20 ёшга тўлганлар,
троллейбус ҳайдовчилари курсларига 21 ёшга тўлганлар қабул қилинади.
Трамвай ҳайдовчиларининг ўқиш муддати — 5 ой;
троллейбус ҳайдовчиларининг ўқиш муддати — 6 ой.
ЎҚИШ 23-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.
Ўқувчиларга ойига 17.040 сўм миқдорида стипендия ва электр-транспортларда бепул юриш учун гувоҳнома берилади.

ТРАМВАЙ ВА ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАРИ, ШУНИНГДЕК КОНДУКТОРЛАР ДАМ ОЛИШ УЙЛАРИГА ВА СОҒЛОМЛАШТИРИШ ОРОМГОҲИГА ЙЎЛЛАНМАЛАР ВА ШИРКАТ УЙЛАРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР.

Ҳайдовчиларнинг фарзандлари мактаб ёшигача бўлган муассасаларда, ёзги пайтларда эса «ОРЛЁНОК» лагерида дам оладилар.

Депо ҳудудида сузиш ҳавзаси, дам олиш хонаси, сауна, жисмоний тарбия комплекслари мавжуд.

Манзилгоҳимиз: 3-трамвай-троллейбус депоси (Собиқ «Красновосточное») Темур Малик кўчаси, 3-уй. Телефон: 63-28-97.
23-ҳунар-техника билим юрти: Темур Малик кўчаси, 3-уй. Телефон: 63-38-93.

Ҳамза тумани халқ таълими бўлими ва 226-мактаб ўқитувчилар жамоаси шу мактаб директори М. Бекназаровага онаси
Ҳавонисса РАИМОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 000101.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет. Қоғоз бичими А—2. Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Буюртма Г—640. 17299 нусхада.